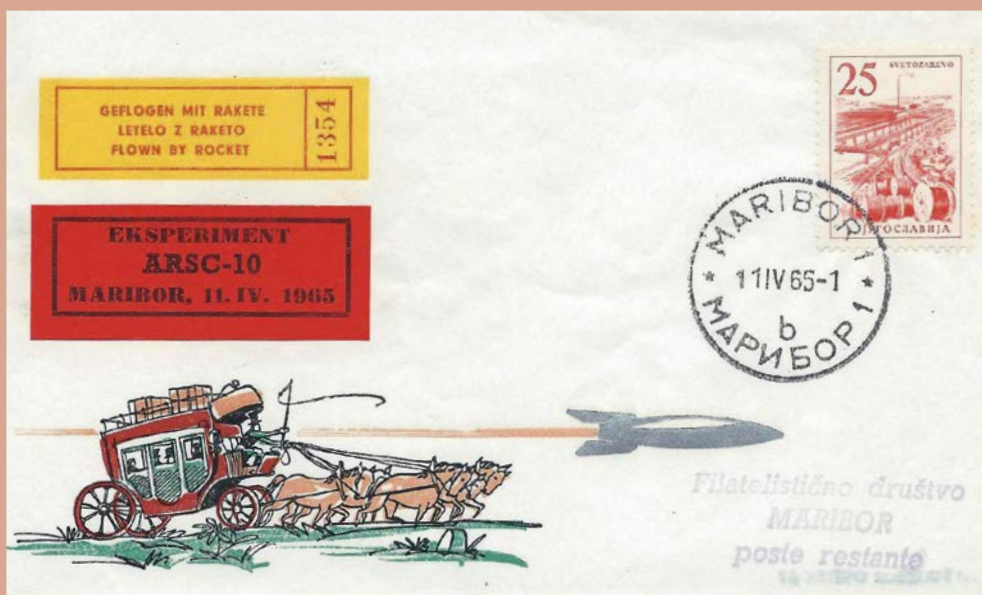

LETNIK XXX, ŠTEVILKA 3/2014

NOVA GLASILO FILATELISTIČNE ZVEZE SLOVENIJE FILATELIJA

ISSN 1408-0303

Priznanja FZS	4
Nov statut FZS in spremembe v organih Zveze	8
Ivan Turk Tiskarske oznake na robovih pol jugoslovanskih znamk	10
Bojan Bračić , Primerjava	12
Veselko Guštin , Pismo iz Kitajske	14
Bojan Bračić Poštšina za dopisnico višja od poštne za pismo	15
Boštjan Petauer Poštne celine BiH 1900-1918	17
Bojan Bračić Raketni poskusi FD Maribor (2)	24
Andy Waters Slovenije 1918-19, koleki, natisnjeni na železniških tovornih dokumentih	31
Zbornik FD Ljubljana št. XXIV	35
Veni Ferant Filatelistična razstava Planet Timbre Pariz 2014	36
Peter Suhadolc , Philakorea 2014	38
Bojan Bračić , 21. Jezernikovi dnevi	39
Igor Pirc Lugano 2014 – letošnja razstava AJF	41
Srečko Beričič Jubilejna razstava FD Lovro Košir	42
Peter Suhadolc Zasedanje MULTILATERALE v Lihtenštajnu	44
Ivo Aščič Poštne znamke pomagajo misijonom v Afriki	46
Dušan J. Oberč Kako navduševati mlade za filatelijo	50
Veselko Guštin , Podstrešje	52
Igor Pirc , V spomin	55

NOVA FILATELIJA
Glasilo Filatelistične zveze Slovenije

*“Za bogatitev in širjenje
filatelističnega znanja”*

Filatelistična zveza Slovenije je registrirana v Ljubljani kot neprofitna organizacija zveze filatelističnih društev v Sloveniji. FZS je članica Mednarodne filatelistične zveze (Federation International de Philatelie — FIP) in Združenja evropskih filatelističnih zvez (Federation Of European Philatelic Associations — FEPA)

Za izdajatelja:
Peter Suhadolc

Uredniški odbor

Glavni in odgovorni urednik:
Bojan Bračić
e-naslov: bojan.bracic@triera.net

Člani uredniškega odbora:
Vencelj Ferant, Veselko Guštin,
Igor Pirc, Lojze Tomc

Ponatis člankov z navedbo avtorja je dovoljen samo s pisnim soglasjem uredništva.

Fotografija na ovitku:
Priložnostni ovitek FD Maribor, ki je letel s pošto raketo ARSC 10B

Prelom in tisk:
www.evrografis.si
september 2014

Naklada:
1200 izvodov

Naslov uredništva:
Filatelistična zveza Slovenije
p. p. 1584
1001 Ljubljana
<http://www.fzs.si>

ISSN 1408-0303
Cena: 2 EUR, za tujino 3 EUR
Glasilo prejemajo člani FZS brezplačno.

NOVA FILATELIJA

GLASILO FILATELISTIČNE ZVEZE SLOVENIJE

LETNIK XXX

ŠTEVILKA 3/2014

Beseda urednika

Že nekajkrat sem zapisal, da se v uredništvu trudimo, da je tudi jezik objavljenih prispevkov na primernem nivoju in je v besedilih čim manj tiskarskih in podobnih napak. Zaradi tega vsa besedila pregledava urednik in za mano še Veni Ferant – več oči več vidi. Tokrat pa smo se v nasprotju z običajno prakso zavestno odločili za odstopanje od pravil slovenskega jezika. Gre za prispevek o kolkih na železniških dokumentih Andyja Watersa v prevodu Igorja Pirca. Čeprav je za samostalnik kolek določeno pregibanje kolek, kolka, kolku, ... kolki, kolkov, ... (Slovar slovenskega knjižnega jezika, SAZU, DZS, Ljubljana 1994), smo se v tem prispevku zavestno odločili uporabljati bolj »domače« izražanje s pregibanjem kolek, koleka, koleku ... koleki, kolekov... . Računamo, da jezikovnih puritancev ne bo motilo.

Nova filatelija je v glavnem »zastonjska« revija. Nobeden od avtorjev in isto velja za urednika in člane uredniškega odbora, za svoje delo pri reviji ni plačan. Stroški revije so tuje storitve, kamor spada predvsem tiskanje, in nekaj materialnih stroškov pri delu urednika. To pokriva FZS s pomočjo Pošte Slovenije. Zaradi tega lahko vsi člani društev, ki so vključena v FZS, prejemajo Novo filatelijo brezplačno.

Da bi spodbudili tiste, ki raziskujejo različna področja svojega konjička, k objavi ugotovitev v Novi filateliji, je na predlog Boštjana Petauerja IO FZS sprejel sklep, da avtorje strokovnih člankov nagradi s starejšimi filatelističnimi esejmi iz zaloge. Ugotavljanja upravičenosti do omenjenih esejev je sprva ugotavljal urednik in je opravljena za leti 2011, 2012 in prvo številko v letu 2013. Ker pa vsi nismo zainteresirani za tako nagrajevanje, je na prošnjo urednika IO FZS sprejel nov sklep: Vsi avtorji strokovnih člankov, ki želijo za svoje delo prejeti nagrado v obliki esejev, naj poročilo o objavah od številke 2/2013 naprej sporočijo skrbniku esejev Veselku Guštinu (veselko.gustin@gmail.com)

Poročilo naj vsebuje številko Nove filatelije, v kateri je bil prispevek objavljen in število strani, ki jih prispevek obsega. Več kot tretjina začete strani se šteje kot cela stran. Kot strokovni prispevki se štejejo tudi prevodi tujih strokovnih prispevkov in objavljene fotografije.

Priznanja FZS

Poleg priznanj, o katerih je odločil IO FZS, smo na skupščini Filatelistične zveze Slovenije podelili tudi priznanja, ki so jih na predlog Komisije za priznanja potrdili delegati na skupščini.

Priznanje Lovrenc Košir za življenjsko delo

Alenka Dolinšek se je na seznamu mladincev Koroškega društva filatelistov pojavila že leta 1962, takrat kot dijakinja še z dekliškim priimkom Horjak. Štiri

leta kasneje je že bila članica Upravnega odbora, od leta 1973 do leta 1975 še tajnica društva. Funkcijo tajnice je opravljala tudi od leta 1979 do leta 1985. Več kot 10 let je bila aktivna pri razdeljevanju filatelističnega gradiva (znamke, priložnostni ovitki, literatura) članom društva. Od leta 1988 do danes pa je članica nadzornega odbora društva.

Še kot mladinka je aktivno delovala pri raziskovanju Gibanja neuvrščenih in dela Združenih narodov. Vse to je povezala s filatelijo, s tematsko filatelijo, ki se je takrat rojevala. V času usmerjanja članov v zbiranje tematike in pripravljanja tematskih zbirk je kot prva začela razstavljati. Svoj razstavni eksponat je uspešno razstavljala na več meddruštvenih razstavah, kjer pa se eksponati niso ocenjevali tako kot danes. Pridobljenega znanja ni zadržala samo zase, ampak ga je širila med mladimi v društvu, ki so pozneje sledili njenemu raziskovalnemu delu. V društvu je tako aktivna preko 50 let.

Nika Klemenčič se je srečala z znamkami že v zgodnjem otroštvu in jim je zvesta še danes. Leta 1949 je bila najprej članica filatelističnega krožka, nato pa je bila med ustanovitelji Filatelističnega društva Novo mesto. Leta 1958 je spoznala bodočega moža Franca, tudi filatelista, ki je prišel službovat v Novo mesto. Ustvarila sta si družino, zgradila hišo, predvsem pa skupaj ustvarjala zgodovino FD Novo mesto.

Prva čestitka je prišla od najmlajše članice IO FZS Staše (foto: V. Ferant)

Že od vsega začetka je pridobivala nove člane, saj je v društvo pripeljala nekaj svojih sorodnikov in sošolcev, in to počne še danes. Po njeni zaslugi imamo danes v društvu tudi nekaj žensk. Z možem sta leta in leta uvajala mlade v filatelijo, predvsem na filatelističnih krožkih na novomeških osnovnih šolah (Grm, Katja Rupena in Bršljin), ki jih je vodil mož, ona pa mu je pomagala. Filatelističnih krožkov na novomeških šolah že dolgo ni več, zato s podarjenim gradivom pomaga krožku na OŠ Šmarjeta, ki ga z možem občasno tudi obiščeta.

Še kot dijakinja je pomagala pri društvenih aktivnostih, po končanem

šolanju leta 1954 je za več mandatov prevzela društveno blagajno. Dolga leta je bila tudi tajnica društva, nekajkrat pa tudi članica Izvršnega odbora FZS in delegatka društva na skupščinah FZS.

Poleg poštних znamk so ji posebej ljube še razglednice Novega mesta (tudi Gasparijeve) ter maksimum karte, ki jih z veseljem ustvarja tudi sama. Velikokrat je pokazala svoje zbrano gradivo na manjših propagandnih razstavah na šolah, pošti in na manjših društvenih razstavah. Leta 2010 je prvič sodelovala in tekmovalno razstavljala na razstavi Maksi Ravne 2010 na Ravnah na Koroškem.

S svojimi poznanstvi, v Dolenjskem muzeju in Knjižnici Mirana Jarca v Novem mestu, je pomagala, da smo z omenjenima inštitucijama izvedli že več skupnih spominskih izdaj in razstav. Z možem sta že od leta 1989 med organizatorji novomeških filatelističnih srečanj in redna gosta na večini filatelističnih srečanj po Sloveniji. Pri Klemenčičevih je filatelija družinski projekt in vse počneta skupaj.

Nika Klemenčič je najzvestejša članica FD Novo mesto. Letos mineva že 65 let, od kar je povezana z društvom in ji odličje Lovrenc Košir za življenjsko delo zagotovo pripada.

Filatelija je **Andreja Žnidaršiča** pritegnila že v otroških letih. V Filatelistično društvo Oton Župančič v Črnomlju se je vpisal s 15. leti. Član je bil od leta 1949 do 1954,

ko je odšel v Ljubljano. V času šolanja je zbiranje začasno prekinil. Ko se je zaposlil, se je vrnil k filateliji v Novem mestu, kjer živi še danes.

Član Filatelističnega društva Novo mesto je od leta 1964. Vedno je bil in je še vedno med najaktivnejšimi v društvu. V drugi polovici sedemdesetih let je prevzel funkcijo predsednika FD Novo mesto in jo uspešno opravljal več kakor 20 let. Bil je začetnik in dolgotrni organizator naših filatelističnih srečanj, ki jih imamo tradicionalno dvakrat letno že od leta 1989. Redno spremlja dogajanje v regiji in je bil dolga leta pobudnik mnogih naših društvenih izdaj. Je tudi avtor več spominskih ovitkov in priložnostnih poštних žigov. Več kakor 30 let je sodeloval pri vseh društvenih izdajah, bodisi kot pobudnik, avtor osnutkov ali operavec, se dogovarjal z oblikovalci, pošto, občino, muzejem in družbeno-političnimi organizacijami, zbiral sponzorska sredstva in donacije ter širil filatelijo v lokalnem okolju in širše. Imel je več intervjujev na lokalnem radiu in v lokalnem časopisju. Ves čas je aktivno deloval v organih društva, več mandatov pa je bil tudi član Izvršnega odbora FZS. Leta 2009, ob 60-letnici FZS, je prejel diplomu za svoj prispevek slovenski filateliji.

Bil je tudi med organizatorji društvenih in meddruštvenih filatelističnih razstav, ki smo jih nekoč organizirali. Na njegovo pobudo je društvo dalo izdelati 25 razstavnih vitrin, ki jih je leta doma skladiščil in tudi vzdrževal. Sam je večkrat razstavil svoje zbirke, a žal nikoli na tekmovalni ravni. Njegovo razstavljanje je bilo vseskozi propagandnega značaja, na osnovnih šolah, na pošti in na društvenih razstavah. Poleg znamk zbira tudi razglednice, predvsem njemu tako ljube Bele krajine.

V društvu ga ne cenimo le zaradi njegovega poštenja, natančnosti in vestnosti, ampak tudi zaradi njegove pripravljenosti, da svoje filatelistično znanje deli in razširja na druge. Znanja ni

nikoli skrival, vedno je z nasveti pomagal manj izkušenim zbiralcem. Krožkov na šolah ni nikoli vodil, a je vsakemu mlademu zbiralcu, s katerim je prišel v stik, pomagal z nasveti in podarjenim gradivom. V filatelijo je pritegnil tudi oba svoja sinova, ki sta v mladih letih sodelovala na več pionirskih in mladinskih razstavah. Sodeloval je tudi pri obeh zbornikih, ki ju je izdalo FD Novo mesto, ob 50. in 60. obletnici društva, v prvem kot avtor člankov in pri obeh kot član uredniškega odbora.

Letos mineva že 50 let, od kar je član FD Novo mesto in radi bi mu zaželeli še mnogo, mnogo let med nami in znamkami, kjer se očitno dobro počuti.

Priznanje častni član FZS

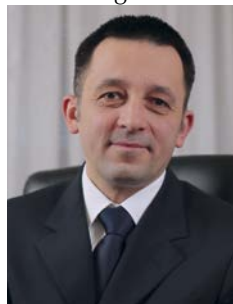

Anton Guzej je finančni poslovnež in strasten filatelista. Priznanje častni član FZS pa si ni prislužil kot filatelista, čeprav ga znamke navdušujejo že mnogo let

in slišati je, da se bo v kratkem pridružil tudi organizirani filateliji, da bo tako postal naš član.

Po definiciji iz pravilnika se priznanje častni član FZS dodeljuje za izjemno pomoč pri razvoju in pospeševanju filatelije in prav te izredne pomoči smo bilo filatelisti deležni s strani g. Guzeja. Brez njegove aktivnosti bi prav gotovo ne uspeli pripraviti do sedaj največje in čez vse uspešne filatelistične manifestacije v Sloveniji, mednarodne filatelistične razstave Maribofila 2012. Njegova izredna zavzetost pri iskanju sponzorjev in donatorjev nam je omogočila, da smo načrtovano lahko v celoti in kakovostno

izpeljali. Vsi, ki smo pri projektu sodelovali, smo prepričani, da je to pomoč potrebno nagraditi tudi s takim priznanjem.

Vinko Filipič

Filatelistična zveza s Pošto Slovenije sodeluje že od osamosvojitve naše države. V zadnjih 15 letih se je to sodelovanje po

sebej poglobilo in doseglo zavidljivo raven. Na strani Pošte Slovenije je vsa leta deloval kot naš glavni sogovornik član uprave Vinko Filipič. Njegova naklonjenost in podpora delovanju FZS se je posebej izkazala z dogovorom o sodelovanju, ki je zapisan v Sporazumu o srednjeročnem sodelovanju, s katero so Filatelistični zvezi omogočeni pogoji za trajno delovanje. Gospod Vinko Filipič je bil med pobudniki in podporniki projekta mednarodne filatelistične razstave MARIBOFILA 2012 in je kot predstavnik sponzorja od same ideje pa do realizacije podpiral njeno uresničitev.

Filatelistična zveza Slovenije ga z veseljem in s ponosom imenuje za svojega častnega člana.

Spas Pančev

se je več let zavzemal za ponovno obuditev regionalnega sodelovanja držav Balkanskega polotoka, imenovanega Balkanfila. Decem

bra 2006 je v Sofijo povabil predsednike vseh federacij regije, tudi vseh novoustanovljenih držav nekdanje Jugoslavije. Na tem sestanku je nastal do

govor za nadaljevanje plodnega sodelovanja in za prvo razstavo Balkanfile nove dobe v Carigradu leto kasneje.

Ko je bila odpovedana organizacija naslednje razstave Balkanfila 2009, je Spas Pančev kot predsednik Unije bolgarskih filatelistov vskočil s pripravo razstave Balkanfila v Plovdivu leta 2010. Bolgarska federacija je ponovno rešila stanje tudi letos, ko je postalo očitno, da po Maribofili ni pričakovati postavitve razstave Balkanfila 2015 v Bukarešti. Z organizacijo Balkanfile 2014 v kraju Vidin v Bolgariji je Spas Pančev ponovno pokazal veliko pripadnost regijskemu filatelističnemu sodelovanju v skupnosti Balkanfila, ki je tudi sicer največja regijska povezava v Evropi.

Spas Pančev je zagotovo zaslužen za razvoj filatelije v regiji in uveljavljanje regije v Evropi. Je tudi priznani filatelista in razstavljavec ter nosilec več zlatih medalj za svoje razstavne zbirke. Filatelistična zveza Slovenije je ponosna ob njegovem imenovanju za častnega člana.

Zaslužni filatelista

Mihael I. Fock se je v organizirano filatelijo vključil leta 1972, v FD Lovrenc Košir, Škofja Loka. V letih od 1996 do 2002 je bil član FD Ljubljana, kjer je bil v času od 1998 do 2002 tudi predsednik društva; med drugim je skrbel za organizacijo trgovskih srečanj, opravljal vlogo urednika Zbornika društva od št. VII (1997) do št. X (2001) ter v kritičnem času našel nove prostore za društvena srečanja. Od leta 2002 dalje je zopet član FD Lovrenc Košir, Škofja Loka, s katerim aktivno deluje v dveh njihovih mednarodnih povezavah.

Član Izvršnega odbora FZS je postal leta 1989 in je tu še danes. Dva mandata je bil podpredsednik IO FZS, ustanovil in vodil je FES – filatelistični ekspertni servis

ter sodeloval pri njegovi vključitvi v okrilje svetovne organizacije A.I.E.P.. Mihael I. Fock je bil med pobudniki in je še vedno soorganizator bienalne enovitinske filatelistične razstave z mednarodno udeležbo EnoOkno v Kranju. Soustvarjal je prvo razstavo delovne skupnosti Alpe Jadran Filatelija v Sloveniji leta 1999, obenem pa kot naš prvi mednarodni FEPA sodnik (tradicionalna filatelija) sodil tudi na vseh drugih mednarodnih razstavah na naših tleh, dveh drugih evropskih razstavah ter seveda na mnogih domačih razstavah, pogosto kot vodja sodnega zbora. Od leta 1994 dalje je tudi predavatelj na izobraževalnih seminarjih Zveze na temo tradicionalne filatelije.

Miha je prejel medaljo in čestitko od predsednika FZS Petra Suhadolca (foto: V. Ferant)

Mihael I. Fock je filatelistični raziskovalec; na področju Verigarjev je posebej obdeloval temo Časopisnih znamk, od svetovnih tem pa portugalsko kolonijo Companhia do Nyasso, nizozemsko Accademia Traiectina ter v zadnjih letih judaiko (Zlati Jeruzalem). Vsa njegova raziskovanja temeljijo na njegovih zbirkah, rezultati pa so objavljeni v knjižnih izdajah v založbi FZS. Je avtor številnih člankov, ki so bili objavljeni v Novi filateliji, Zborniku FD Ljubljana, pa tudi v tuji literaturi (Jeruzalem....).

Kot razstavljavec se M. Fock pojavlja že vsa leta svojega filatelističnega delovanja, z mednarodnimi zbirkami pa se

je uveljavil konec prejšnjega stoletja in predvsem v zadnjih petnajstih letih, ko razstavlja na svetovnih razstavah. Njegove zbirke sodijo v več tekmovalnih razredov in pokrivajo tematiko celega sveta, kar je, tudi v povezavi z njegovo raziskovalno-publicistično dejavnostjo, izjemno v našem okolju. Skupaj je ustvaril več kot dvanajst tekmovalnih zbirk, ki so dosegle zavidljiva mednarodna priznanja (podatki so na www.fzs.si) Je tudi član uglednega Kraljevega filatelističnega društva iz Londona (RPSL), kjer je leta 2012 predstavil svoje raziskovanje in knjigo Zlati Jeruzalem. Kot zaslužnemu članu so podelili naziv Fellow RPSL (FRPSL) in vlogo zastopnika za Slovenijo. V tem duhu je leta 2012 organiziral pregledno razstavo

vseh petih slovenskih članov RPSL v Ljubljani. Je tudi član Poštnozgodovinskega društva iz Celovca, kjer je predaval na lanskem letnem srečanju društva (tema Jeruzalem, poštne poti v 19. in 20. stoletju).

M. I. Fock je bil skoraj deset let kot predstavnik FZS tvorni član Komisije za znamke Pošte Slovenije, dvajset let je v Kranju vodil trgovino za filatelijo, bil je tudi soustanovitelj dražbene hiše Fock&Pirc; oboje je šteti kot prispevek h koristni infrastrukturi našega hobija.

Kot dolgoletni zbiralec, član FZS in njenih organov, kot organizator raznih prireditev Zveze, kot razstavljaivec, raziskovalec in publicist področij, ki daleč presegajo domače okvire, je Mihael I. Fock zagotovo zaslužen za uveljavljanje

FZS in slovenske filatelije doma in v svetu, ter zasluži prestižni naziv *zaslužni filatelist*.

Dobitniki priznanj Lovrenc Košir: Bronasti Matjaž Mehtaj ter srebrna Veko Krahulec in Bojan Kranjc (foto: V. Ferant)

Nov statut FZS in spremembe v organih Zveze

Na redni skupščini FZS, ki je bila v soboto, 7. junija 2014, v sejni sobi na Pošti Slovenije, Čopova 11 v Ljubljani, smo poleg običajnih točk letnih skupščin obravnavali in sprejeli nov statut FZS, ter izvolili nekaj novih članov v spremenjenih organih Zveze.

Celoten zapisnik skupščine oziroma zbora članov je objavljen na spletni strani FZS, www.fzs.si, kjer je objavljen tudi novi statut Zveze. Novi statut smo morali sprejeti zaradi neskladja starega z novim zakonom o društvih, nekaj potrebnih sprememb pa je nakazalo dose-

danje delo.

Bistvena sprememba je, da je v skladu z zakonom zdaj najvišji organ Zveze Zbor članov (prej Skupščina) ter da Nadzorni odbor in Častno razsodišče štejeta po pet rednih članov brez nadomestnih članov.

Delovno predsedstvo: od leve zapisnikar Veselko Guštin, predsednik Srečko Beričič in član Marjan Plavčak (foto: V. Ferant).

V zvezi s spremembo v sestavi organov in zaradi odstopa s funkcije dolgoletnega člana IO FZS in blagajnika Zveze Roberta Jordana, so bile izvedene tudi volitve v organe Zveze. Doseganji zelo uspešni blagajnik je odstopil od vseh trenutnih funkcij v Zvezi, ker je v sedanjih zaostrenih pogojih v družbi tako obremenjen z rednim delom, da delovanje na funkcijah FZS ni več zmožal posvečati dovolj časa in je tako prišlo v zadnjem času do nekaj neljubih zamud pri določenih blagajniških opravilih. Ker je ocenil, da na tak način odgovornega dela ne more opravljati, je iz funkcij nepreklicno odstopil.

Pri delu Nadzornega odbora je prišlo, tudi v zvezi z neažurnostjo blagajnika v zadnjem času, do nekaj zapletov, katerih posledica je bila izglasovana razrešitev s funkcije člana Nadzornega odbora enemu članu.

Po izpeljanih volitvah je novi član IO FZS Peter Kramar iz DZ Sciurus Kamnik. Nadzorni odbor zdaj sestavljajo: Mihael Hladnik, Jože Keber, Boštjan Petauer, Tone Simončič in Zdravko Stradar.

Ker kandidata za novega blagajnika ni bilo, kljub temu, da je dosedanji pravočasno napovedal svoj odstop, je bila uprava FZS zadolžena, da problem razreši v najkrajšem času.

Na zboru članov smo podelili priznanja Zveze. O tem je bilo nekaj ob-

javljeno v prejšnji številki NF, ostalo pa najdete v tej številki v rubriki Naši člani.

Komisija za priznanja je razglasila tudi rezultate ocenjevanja aktivnosti društev v letih 2012 in 2013. Poročilo o delovanju je poslalo le 10 društev, ki so se razvrstila od 10. do 1. mesta tako: FD Kamnik; SFD Lovro Košir, Trst; DZ Verigar, Brežice, FD Žalec, FD Drava Muta-Vuzenica, DZ Ajdovščina-Nova Gorica, FD dr. Marušič, Nova Gorica (1960 točk), FD Lovrenc Košir, Škofja

Predstavniki FD Ljubljana Boštjan Petauer (v sredini) in predsednik FD Maribor Bojan Bračič (desno) z zasluženima priznanjima društvom, ki jima jih je izročil predsednik Komisije Igor Pirc (foto: V. Ferant).

Loka (3065 točk). Prvi dve mesti sta si z enakim številom točk (3115) razdelili Filatelistični društvi Ljubljana in Maribor.

Iz zapisnika zбора članov FZS,
6. junija 2014

P. p.

Skupščina je bila sicer sklepčna, saj je bilo prisotnih 27 od možnih 34 delegatov, kolikor bi jih lahko bilo iz 27 društev, ki so trenutno člani Zveze (toliko jih je v lanskem letu plačalo članarino). Ob tem smo ponovno ugotovili, da se delegati nekaterih društev »standardno« ne udeležujejo skupščin oziroma zborov članov Zveze. Tako ni bilo Prekmurcev, Ptujčanov ... ,

Bojan Bračič

Tiskarske oznake na robovih pol jugoslovanskih znamk

Pola poštne znamke se praviloma konča na vseh straneh z belimi robovi, na katerih je zlasti pri priložnostnih znamkah rado besedilo ali strokovno dopolnilo, ki jih pojasnjuje. Pri rednih znamkah, ki jih je izdajala Jugoslavija po letu 1945, pa na robovih pol pogosto srečujemo tudi povsem tiskarske oznake, nepovezane z vsebino motivov na znamkah v poli.

Te tiskarske oznake so lahko treh različnih vrst:

A/ Številčne tiskarske oznake

Številčna oznaka se pojavlja samo na enem mestu roba pole ter postane zanimiva, če ta del roba povežemo z znamko v poli; rob predstavlja njen privesek.

Najpogostejše vrste številčnih oznak so v obliki rimskih številk I, II, III, IV, V, VI, X, XX s črtico zgoraj ali brez nje, s piko za številko ali brez nje, z normalno ali prečrtano številko. Poznane so tudi arabske številke npr. 0, 10, 14 itd. Številke so majhne ali velike, tanke ali debele, toda vedno v isti barvi, kot sama znamka.

Položaj številke je največkrat le na levem ali na desnem robu pole, poznani

pa so tudi primeri številke na zgornjem ali spodnjem robu pole. Pri znamkah prve redne serije s sliko Tita, v srbskih dinarjih (Mi 454-457) ter pri znamkah druge redne serije s sliko Tita (Mi 461-468) so le na levi ali na desni strani znamke.

Pri znamkah redne serije Partizani (Mi 470 in dalje) so oznake na robovih pol redkejšje in se pojavljajo zlasti na zgornjem desnem robu.

Pri znamkah redne serije Gospodarstvo (Mi 628 in dalje) se pojavljajo na levem ali desnem robu ter na zgornjem ali spodnjem robu.

Pojavljajo pa se tudi pri drugi seriji znamk za letsko pošto (Mi 644 in dalje).

Zbirateljsko so lahko zanimivi primerki:

a) iste nominalne s priveski z različnimi števkami, ali z enako številko, vendar različne velikosti ali različno debelino črt, ali enako številko, zapisano na različnih mestih (na levi ali desni strani).

b) različnih nominalov v seriji, ki imajo priveske z enakimi števkami itd.

B/ Črkovne tiskarske oznake

Tudi črkovna tiskarska oznaka se pojavlja vedno le na eni strani pole in ima praviloma črke v cirilici, ki verjetno nakazujejo inicialke imena in priimka strokovnjaka, ki je bil vključen v pripravo pole, ali njihovo dvojico. Filatelistično postane zanimiva, če jo povežemo s prvo najbližjo znamko ali dvojico znamk v poli, kjer spet dobimo nekakšen privesek k znamki.

Oznake na levem robu najdemo zlasti na znamkah pokončnega formata redne serije Partizani (Mi 470 in dalje), pri znamkah ležečega formata iste serije pa se pojavljajo na spodnjem robu. Pri službenih znamkah ležečega formata (Mi D 1-8) najdemo oznake na zgornjem, spodnjem in levem robu.

C/ Črtne tiskarske oznake

To pot gre samo za daljše ali krajše, debelejšje ali tanjše, enotne ali strukturirane črte na robovih pole znamk, kot da bi se bali preprostega praznega roba. Črte so v isti barvi, kot je barva znamk v poli. V povezavi z najbližjo znamko tudi te črte pomenijo nekakšen privesek k znamki.

Pri rednih znamkah Partizani (Mi 470 in dalje) se takšni robovi lahko pojavijo na zgornji, spodnji, levi ali desni strani ne glede na format znamke (pokončen ali ležeči).

Ivan Turk

Primerjava

V zadnjem času slišim vse več kritik na račun oblikovanja slovenskih znamk. Predvsem so pripombe, da so nas v sosednjih državah pri tem prehiteli.

Ker sem si že v prejšnji številki spodal mnenje iz sosednje Hrvaške, sem za tokrat pripravil majhno primerjavo med slovenskimi in hrvaškimi znamkami iz zadnjih let, dodal pa sem še nekaj drugih, ki so »se našle« v raznih oblikah v predalu.

Res je, da imajo »vsake oči svojega malarja«, vendar bi si upal zapisati, da v nekaterih primerih v prvem stavku zapisana trditev drži. Presodite sami.

Lanske slane znamke z motivi prebivalcev našega morja lahko primerjamo s podobno hrvaško izdajo, ki so jo letos pripravili za pošiljanje razglednic v tujino. Vse hrvaške znamke imajo nazivno vrednost, ki ustreza poštnini za razglednice kamorkoli po svetu (4,60 kn) z dodatkom za storitev PLUS (1,20 kn), ki pomeni prednostno ravnanje s pošiljko pri usmerjanju in prenosu. Znamke so na samolepilnem papirju, v majhni poli s štirimi primerki in ustreznimi nalepkami. Za primerjavo motivov imamo še španske znamke iz lanskega leta s podobno tematiko.

Naslednja primerjava so letošnje znamke iz serije *EUROPA* s skupno temo narodna glasbila. Slovenskim in hrvaškim znamkam sem dodal za primerjavo še estonske (iz prospekta).

Za primerjavo sem izbral še znamke z motivi rakov, ki so izšle v Sloveniji leta 2011 in na Hrvaškem leta 2012. Hrvaške znamke so izšle v zvezčkih po 10 znamk, slovenske pa v mali poli z osmimi znamkami (2 x 4).

Za primerjavo športnih znamk sem uporabil znamki, ki sta izšli ob Evropskem košarkarskem prvenstvu v Sloveniji leta 2013 in Svetovnem nogometnem prvenstvu na Hrvaškem letos.

Končno sem uvrstil v primerjavo še »turistične« znamke, ki prikazujejo značilno pokrajino, kot turistično zanimi-

vost posamezne države. Nekaj znamk iz slovenske serije Turizem, ki se vleče že nekaj let, primerjam z znamkami iz serije Svetilniki, ki jih je hrvaška pošta izdala v letošnjem letu.

Na koncu bi lahko kaj zapisal še kaj ob drugi »večni« temi, na katero je bilo v preteklosti že tudi dosti pripomb s strani zbiralcev, to so nazivne vrednosti, ki na nek način onemogočajo večini priložnostnih znamk, da bi se pojavljale na pošiljkah v domačem prometu. Toda to je že druga zgodba, o kateri kaj več v bližnji prihodnosti.

Bojan Bračič
bojan.bracic@triera.net

NATIS TE STRANI JE Z DONACIJO OMOGOČILO FD NOVO MESTO

Pismo iz Kitajske ali Škarje drugič

Že v prispevku *Destinacije* v *Filatelističnem zborniku XXIV*, str. 115-125, sem pisal o pismih, ki prihajajo na naše ozemlje, ali odhajajo od tu v svet. V prispevku sem se omejil predvsem na pošiljke, ki so potovale preko več držav, ali celo na druge kontinente. Taka pisma, dopisnice ali razglednice so bile zelo redke.

In nekega dne mi v roke pride pismo, poslano iz Kitajske v Ljubljano; prava posebnost za sladokusce poštne zgodovine. Vidimo ga na sliki 1. Odposlano je bilo iz Chao Tunga, iz pokrajine Yunnan, 1. 12. 1937. Samo pomislite, koliko ste že videli tako starih pisem iz Kitajske in koliko jih je bilo naslovljenih v Ljubljano? Priznam, da sem kaj takega videl prvič.

Sedaj pa k pismu. Poslano je bilo od sester francoske krščanske misije Frančiškanov v Chao Tungu slovenskemu priorju Ahačiču. Francozi so imeli kar nekaj misij po Aziji. V letu 1937 se je Kitajska znašla v vojni z Japonci. Zato lahko domnevamo, da so bile številne misije tudi zaradi vojnih razmer na tistem območju ojačane s prostovoljci iz drugih dežel.

Prva pisma iz CHAO TUNGa, pokrajina Yunnan.

Kot že povedano, je pismo žigosano z dvojezičnim (kitajsko-angleškim) žigom CHAO TUNG 1. 12. 1937 in s plačano poštnino za tujino. Napis levo v kitajščini pomeni Republika Kitajska, napis desno pa Jugoslavija. Zanimivi so še žigi na hrbtni strani (Sl. 2), ki povedo, kako je pismo potovalo: 9. 12. ... (nečitljiv žig), potem je prišlo v HOKOW 11. 12.

37 (dvojezični žig), pa v HANOI R.P. / TONKIN. Datum na žigu (10 18 12-12-37) pove, kdaj je prišlo na mejo z današnjim Vietnamom (takrat delom francoske Indokine). Čez tri dni je prišlo do Saigona, kjer je bilo cenzurirano. O tem priča zelo redek cenzurni žig SAIGON CENTRAL COCHINCHINE 8 15-12/ (19)37. Od tu nimamo več sledi, kako je pismo potovalo. Sklepamo lahko, da je šlo s kako francosko ladjo naprej proti Evropi in končno prispelo do Ljubljane.

Zadnja stran pisma.

Žal je pismo na Sliki 1 »računalniško« obnovljeno. Nek NEVEDNI in znamk željan »filatelist« je s škarjami odrezal desno znamko. Tako pismo seveda NIMA NOBENE filatelistične vrednosti. Poglejte, nekdo je pridobil znamko (verjetno za 20 stotinov kitajskega dolarja), ki je po katalogu Michel vredna 0,20 evra, uničil pa je pismo, za katerega bi mu zelo rad plačal 50 evrov. Na pismu pa je ostala znamka iz redne serije za 5 stotinov (centov), s podobo Sun Yat Sena iz leta 1933, ki je po katalogu vredna 0,05 evra in ki je doživela več ponatisov.

Koliko je res vredno tako primerno ohranjeno pismo? Pogledal sem nekaj

avkcijskih katalogov in pisma iz Kitajske iz tega časa v Evropo cenijo na 100 in več evrov. Na zadnji aprilski avkciji PhilAdria je bila prodana dopisnica iz Murske Sobote za Kongo (iz leta 1938) za 60 €. Na letošnji avkciji A. Krstiča sem kupil pismo iz Turčije za Ljubljano iz leta 1918 za 37 €. Na avkciji Interasia je podobno pismo za ZDA iz istega leta cenjeno na 100 €. Torej so pisma iz

»eksotičnih« destinacij kar zanimiva in cenjena med zbiratelji poštne zgodovine – a biti morajo ODLIČNE KAKOVOSTI, ne prepognjena, ne popackana, ali umazana, da o odstriženih ali manjkajočih znamkah sploh ne govorimo.

Veselko Guštin
veselko.gustin@gmail.com

Poštne celine

Poština za dopisnico višja od poštine za pismo

S poštnimi tarifami, ki so veljale na območju današnje Slovenije, se ukvarjam že dobrih 15 let. Poštine za dopisnice so bile, odkar so se te pojavile v

poštnem prometu, nižje od poštine za pisma prve masne stopnje. O tem priča naslednja preglednica.

Država	Datum uvedbe tarife	dopisnica v domačem prometu / razglednica	pismo prve masne stopnje v domačem prom.
Avstro-Ogrska	1. 10. 1869	2 kr	5 kr /lot
Avstro-Ogrska	1. 1. 1900	5 hell	10 hell /20 g
Kraljevina SHS	16. 5. 1920	15 vin	25 vin
Kraljevina Jugoslavija	1. 12. 1931	0,75 din	1,50 din
Kraljevina Jugoslavija	1. 4. 1941	1,00 din	2,00 din
Nemčija - Reich	do 8. 5. 1945	6 pf	12 pf
Madžarska	pomlad 1945	0,18 penga	0,30 penga
Soc. Jugoslavija	1. 7. 1945	1,00 din	2,00 din
	15. 4. 1961	20 din	25 din
	2. 8. 1983	4,00 din	5,00 din
	1. 7. 1990	0,80 din	1,00 din
	6. 2. 1991	2,00 din	2,50 din
Jugoslavija	30. 4. 1991 ¹	stan. 3,50 din	stan. 4,00
		nest. 4,00 din	nest. 4,50 din
Slovenija	30. 11. 1991	4,00	5,00
	15. 4. 1994	stan. 8	stan. 8
		nest. 8	nest. 9
	4. 6. 1994 ²	stan. 11	stan. 11
		nest. 12	nest. 12
	1. 6. 2004 ³	stan. 41	stand. 41
		nest. ///	nest. 48 SIT
	1. 7. 2013	0,29 € (A)	stand. 0,29 € (A)
			nestan. 0,33 € (B)
	1. 8. 2014	0,40 € (B)	stand. 0,34 € (A)
			nestan. 0,40 € (B)

1 Zadnja sprememba poštnin v Jugoslaviji pred osamosvojitvijo Slovenije.

2 S to spremembo sta se poštnini za dopisnice in pisma prve masne stopnje v celoti izenačili.

3 S spremembo je bil ukinjen pojem standardne dopisnice.

Preglednica pokaže, da je bila poštnina za dopisnico in s tem tudi za razglednice vedno nižja od poštnine za pismo prve masne stopnje do spremembe tarife v letu 1994. Takrat se je poštnina za dopisnice izenačila s poštnino za standardizirano (kasneje standardno) pismo, poštnina za navadno pismo prve masne stopnje je bila še vedno višja.

Sprememba poštnin v domačem prometu, ki je začela veljati 1. avgusta 2014, pa je stvari obrnila na glavo. Poštnina za dopisnico je postala enaka poštnini za navadno pismo, čeprav se je prva masna stopnja povečala do 50 g (prej 20 g), dopisnica (stara, nove še nimam) pa tehta le 2,7 g (stehtano z la-

boratorijsko tehtnico Mettler).

Ena od razlag s strani Pošte je bila, da je dopisnica natisnjena na kartonu in jo je zaradi tega težje avtomatsko usmerjati in se usmerja ročno, zato drugačna cena; gre torej za strošek predelave pošiljk. Dopisnic ne izdaja kdorkoli, saj gre za vrednotnico, ki jo lahko izda samo pooblaščen organizacija in to je Pošta, ki ima vse možnosti, da naroči dopisnice na takem materialu, da s strojno obdelavo (usmerjanjem) ne bo problemov. V zgodovini poštnega prometa je bil vedno za določanje višine poštnin odločujoči faktor masa pošiljke, zdaj pa to očitno ni več pomembno.

Prijatelj Polde bi ob tem dejal: »Pa tega še svet ni vido« in prav bi imel.

Bojan Bračič
bojan.bracic@triera.net

318384841008390

Pošiljatelj

Ime in priimek: _____

Ulica: _____

Poštna št.: | | | | _____

Kraj: _____

Dopisnica

Naslovnik

_____

_____

_____

_____

B

POŠTA SLOVENIJE

Poštna celine Bosne in Hercegovine 1900-1918

V prvi letošnji številki našega glasila smo predstavili prvi del celin, ki jih je izdala avstrijska okupacijska oblast v Bosni in Hercegovini med letoma 1879 in 1896 v valuti krajcar; danes pa je na vrsti drugi del izdaj celin za Bosno in Hercegovino, ki so izšle v obdobju med 1900 in 1918; vse izdaje tega obdobja so v valuti heller.

S 1. januarjem 1900 je bila namreč uvedena nova valuta krona, ki jo je sestavljalo sto hellerjev (na področju današnje Slovenije smo jim rekli vinarji). En krajcar je bil vreden 2 hellerja, 1 goldinar pa 2 kroni. Nazivne vrednosti vsaj prvih izdaj v 20. stoletju so glede na preračun praktično enake kot v 19. stoletju (izjema so dopisnice, ki so bile za 1 heller dražje), kar kaže na dejstvo, da je imela takratna Avstro-ogrška monarhija dolgo časa zelo stabilno valuto, praktično brez inflacije.

Medtem ko so bile vse celine BiH, izdane v 19. stoletju, na prvi pogled precej monotone, saj so vse narejene po istem kopitu, pa ta ugotovitev v 20. stoletju velja le za prvo izdajo celin leta 1900. Kasneje izdane celine so, kot bo razvidno iz tega prispevka, precej bolj slikovite. Po drugi strani pa ne moremo mimo dejstva, da so celine, izdane v 19. stoletju, filatelistično bolj zanimive kot kasnejše zaradi precejšnjega števila različic, zlasti pri dopisnicah in kartičnih pismih; teh je pri kasnejših izdajah precej manj.

Napisi na vseh celinah za domači promet so dvojezični in sicer nemški in srbohrvaški, pri celinah za tujino pa večinoma tudi dvojezični – francoski in nemški. Izjeme od slednjega so navedene v nadaljevanju.

Pri obravnavi celin bomo tudi v tem prispevku sledili isti sistematiki kot v prejšnjem. Najprej bomo obdelali dopisnice, nato ovojnice, kartična pisma in ostale celine. Dodamo naj še, da pri

nekaterih celinah obstajajo eseji in poskusni tiski, ki pa so precej redki.

Dopisnice

Kot smo že omenili, so prve dopisnice v novi valuti podobne prejšnjim izdajam; vse imajo natisnjeno znamko izdaje 1900 v isti barvi kot redne znamke. Zeleno za 5 hellerjev pri dopisnicah za notranji promet in rdečo za 10 hellerjev pri dopisnicah za promet z inozemstvom. Razlika s prejšnjimi izdajami je le v tem, da je vrednost napisana v spodnjih dveh vogalih, pri prejšnjih v valuti krajcar pa je bila v zgornjih dveh. Velikost dopisnic tako za notranji kot zunanji promet je 140 x 90 mm.

Dopisnice za notranji promet obstajajo v dveh barvnih variantah. Pri tistih iz leta 1900 je barva natisnjene znamke modrozeleno, pri izdaji iz leta 1901 pa rumeno zelena. Obe dopisnici sta tiskani na svetlo rumenem kartonskem papirju. Ista ugotovitev velja za tako imenovane dvojne dopisnice, se pravi za dopisnice s plačanim odgovorom. Te so, podobno kot pri prejšnjih izdajah, sestavljene iz dveh delov, od katerih je prvi namenjen za pošiljanje, drugi pa za odgovor.

Dopisnice za zunanji promet imajo natisnjeno znamko za 10 hellerjev. Tudi tu obstajata dve varianti: pri eni je v spodnjem desnem kotu oznaka B. u. H., pri drugi te oznake ni. Prav tako so v obeh variantah poznane dopisnice s plačanim odgovorom.

Leta 1906 so prvič izšle dopisnice, na katerih je bila natisnjena pokončna

znamka s pokrajinskim motivom po vzoru redne serije, ki je izšla istega leta. Vendar za spremembo od vseh dosedanjih izdaj ne gre za isti motiv: na dopisnici za notranji promet je natisnjena znamka z motivom Karadjozbegove džamije v Mostarju (na redni serije je na isti vrednosti, se pravi za 5 Hellerjev prikazana dolina reke Neretve), na tisti za zunanji promet pa slap reke Plive v Jajcu (na odgovarjajoči vrednosti za 10 hellerjev v redni seriji je prikazan motiv iz doline reke Vrbas). Tudi te dopisnice so, podobno kot prejšnje, tiskane v formatu 140 x 90 mm na svetlo rumenem kartonskem papirju.

Dopisnici za notranji promet (zgoraj) in inozemstvo (spodaj).

Tudi pri tej izdaji razlikujemo pri dopisnicah za notranji promet dve varianti: en tip dopisnice (iz leta 1906) ima v levem zgornjem kotu pod kotom 45° 4,7 cm dolgo poševno črto v barvi znamke, drugi tip (iz leta 1907) je brez nje. V obeh variantah obstajajo tudi dopisnice s plačanim odgovorom, s tem, da ima prvi del v sredini na vrhu nati-

snjeno rimsko I, drugi del, se pravi tisti za odgovor, pa rimsko II.

Obe varianti (zgornja s poševno črto, spodnja brez črte) dopisnic za 5 hellerjev z motivom Karadjozbegove džamije

Ko se je s 1. 10. 1916 povečala poštnina za dopisnice v notranjem prometu s 5 na 8 hellerjev, so pošte kratek čas na obravnavane dopisnice lepile znamke izdaje 1912 (lik cesarja Franca Jožefa) in te dopisnice prodajale za 8 hellerjev.

Tudi pri dopisnicah za mednarodni promet poznamo dve varianti: tista iz 1906 ima napis *Carte Postale Postkarte* in dve zaviti črti levo zgoraj, druga iz 1907 pa le napis *Carte Postale* zgoraj v sredini brez nemškega teksta in zavutih črt. Obstaja le en tip dopisnic s plačanim odgovorom: na prvem delu dopisnice je levo zgoraj tekst *Carte postale avec réponse payée* v prvi vrsti in *Postkarte mit bezahlter Antwort* v drugi, na drugem delu pa *Carte postale réponse* v prvi in *Antwortpostkarte* in dve zaviti črti v drugi.

Med letoma 1916 in 1918 so izšle dopisnice z natisnjeno znamko z motivom antičnega bojevnika tako za notranji kot inozemski promet.

Obe varianti dopisnic za tujino.

Za notranji promet je izšla dopisnica z natisnjeno znamko za 8 hellerjev v zeleni barvi (obstajajo odtenki) kot odraz že omenjenega povečanja poštne s 5 na 8 hellerjev. Dopisnica je tiskana na svetlo rumenem papirju in nekoliko večja od prejšnjih, saj meri 140 x 85 mm. V istem formatu je tiskana tudi dopisnica s plačanim odgovorom (ta je na nekoliko bolj belem papirju). Na prvi strani ima na sredini zgoraj natisnjeni rimsko I, na strani, predvideni za odgovor, pa rimsko II.

S 1. 9. 1918 se je ponovno povišala poština za dopisnice in sicer z 8 na 10 hellerjev. Zaradi velike količine razpoložljivih dopisnic za 8 hellerjev na eni strani in ob hkratnem pomanjkanju veljavnih znamk za 2 hellerja na drugi (na razpolago so bile le ekspresne znamke za 2 hellerja, tedaj veljavna izdaja rednih znamk s portretom cesarja Karla pa te vrednote ni vsebovala, ampak le eno za 3 hellerje), sta 2. 9. 1918 izšli z letnico 1918 pretiskani znamki za 2 hellerja in sicer izdaj 1910 (jubilejna) in 1912 (portret cesarja Franca Jožefa). Več o teh znamkah smo pisali v NF 1/2013, zato

na tem mestu ne bomo vsega ponavljali še enkrat. Kot je razvidno iz slik, so se poleg teh za dofrankiranje uporabljale že omenjene ekspresne znamke za 2 hellerja kakor tudi redna znamka s portretom cesarja Karla za 3 hellerje.

Tri od štirih možnih dofrankiranj celine za 8 hellerjev ob povečanju poštne.

Zaradi že omenjenega povečanja poštne je leta 1918 izšla dopisnica za notranji promet z natisnjeno znamko karminske barve za 10 hellerjev na svetlo rumenem papirju, kakor tudi ustrezna dopisnica s plačanim odgovorom.

Istočasno je izšla tudi dopisnica za mednarodni promet prav tako z natisnjeno znamko za 10 hellerjev, saj se poština za tujino ni povečala in sta bili

kratek čas (le do propada avstro-ogr-ske monarhije) obe poštnini izenačeni. Dopisnica je natisnjena na nekoliko svetlejšem papirju kot tista za domači promet in ima na sredini zgoraj napis *Carte postale*. Tudi tu obstaja dopisnica s plačanim odgovorom.

Dopisnici z motivom antičnega vojaka za notranji promet (zgoraj) in tujino (spodaj). Zanimivo je, da je bila (cenzurirana) dopisnica za notranji promet uporabljena za tujino brez dofrankiranja, pa kljub temu v ZDA ni bila portirana.

Ovojnice

Obstajata samo dve ovojnici velikosti 132 x 108 mm z natisnjeno znamko za 10 hellerjev v rdeči barvi. Ena je bila izdana leta 1900 na papirju z vodnim znakom in z belim papirjem v notranjosti, druga pa leto kasneje na papirju brez vodnega znaka in z belim papirjem v notranjosti.

V sami avstro-ogrski monarhiji so 31. 12. 1904 nehali prodajati ovojnice z natisnjenimi znamkami (te so sicer še naprej ostale v veljavi), kar je verjetno razlog, da tovrstnih celin po letu 1902 niso izdajali niti v Bosni in Hercegovini.

Ovojnica, poslana iz Bosanskega Broda v Ljubljano (dohodni žig na hrbtni strani).

Kartična pisma

Podobno kot pri izdajah v 19. stoletju, so tudi pri izdajah v 20. stoletju poznana le kartična pisma za lokalni in domači promet. Kartična pisma za tujino torej ne obstajajo, za razliko od dopisnic.

Dimenzije kartičnih pisem so v vseh primerih enake: 140 x 84 do 85 mm, kar vključuje tudi zobčane robove; odprto pismo pa meri 140 x 170 mm.

Prva kartična pisma za krajevni promet imajo natisnjeno znamko za 6 hellerjev, ki je enaka kot izdana znamka redne serije iz leta 1900. Obstaja več variant. Pisma, izdana leta 1900, so tiskana na modrozelenem kartonu (v notranjosti je bele barve), znamka pa je rjave barve. Izdaja iz leta 1901 pa je znana v dveh variantah: v obeh primerih je tiskana na svetlo rumenem kartonu z znamko v rjavi barvi, medtem ko je notranjost v enem primeru belkasto rjave barve, v drugem pa modrozeleno. Pri izdaji iz leta 1900 je zobčanje linijsko 10 ½. Leta 1901 obstaja tudi nezobčana oblika, ki pa je redka.

Prva kartična pisma za medkrajevni promet imajo vtisnjeno znamko za 10 hellerjev v rdeči barvi. Tako izdaja iz leta 1900 kot iz leta 1905 sta natisnjena na sivem kartonu, znotraj pa sta belo

rvjaskaste barve. Razlika med obema izdajama je le v tem, da ima izdaja iz leta 1905 levo zgoraj poševni napis Adresse des Absenders in pod njim še Naslov pošiljača, čemur sledi še ravna neprekinjena črta, vse skupaj pod kotom 45°. Zobčanje je v obeh primerih linijsko 10 1/2, pri izdaji iz leta 1905 tudi grebenasto 11. Tudi tu obstaja nezobčana varianta, tako kartično pismo pa je zelo redko.

Obe kartični pismi za 6 hellerjev za lokalni promet.

Leta 1906 je izšlo kartično pismo z enako natisnjeno znamko kot dopisnica za mednarodni promet in sicer za 10 hellerjev z motivom slapov reke Plive pri Jajcu. Natisnjeno je bilo na svetlo rumenem kartonu in z linijskim zobčanjem 10 1/2. Znamko je oblikoval Koloman Moser (sicer tudi oblikovalec redne serije znamak iz istega leta) po fotografiji Curzona. Dimenzije tega kartičnega pisma so 140 x 90 mm (odprto 140 x 180 mm), torej je nekoliko daljše kot prejšnje. Podobno pismo istih dimenzij na enakem papirju in z enako znamko je izšlo tudi naslednje leto, se pravi leta 1907. Razlika je le v tem, da ima pismo iz leta 1906 v levem

zgornjem kotu poševno črto, izdaja iz leta 1907 pa grb, pod njim pa cenno 11 hellerjev, po kateri je bilo to kartično pismo prodajano. Poleg tega obstaja v tem primeru poleg zobčane tudi nezobčana varianta, ki je redka.

Obe varianti kartičnih pisem za 10 hellerjev. Spodaj je redka nezobčana varianta.

Zaradi povišanja poštnin za pisma s 1. 10. 1916 je tega leta izšlo tudi zadnje kartično pismo v BiH z motivom antičnega vojaka in nazivno vrednostjo 15 hellerjev, ki je zadnje kartično pismo BiH pod avstrijsko upravo.

Kartično pismo za 15 hellerjev

Dodatne frankature na poštnih celinah

Pri vseh celinah je bilo mogoče uporabiti tudi dodatne storitve kot je pripo-

ročeno, ekspresna dostava (ali oboje). Prav tako je bilo celine za notranji oziroma lokalni promet potrebno ustrezno dofrankirati, če so se uporabljale npr. za izozemski promet.

Primeri dofrankiranega kartičnega pisma in dopisnice. V obeh primerih gre za priporočeno pošiljko. Pri dopisnici, poslani 28. 2. 1917, gre za pozno uporabo znamke iz leta 1912; po tem času sta namreč izšli še dve redni seriji, ena (1916) s portretom cesarja Franca Jožefa, druga (1917) s portretom cesarja Karla.

Ostale celine

Od ostalih celin naj kot primer omenimo še potrdila za sprejem telegramov,

Prva stran karte s poštnim nalogom. Ta nalog se je uporabljal kot opomin dolžniku za plačilo dolga, pri čemer je bilo potrebno izpolniti nakaznico, ki je bila sestavni del dokumenta.

karto s poštnim nalogom, poštno varčevalno kartico kakor tudi mednarodne kupone za odgovor, ki pa jih ne obravnavamo posebej, saj so s filatelističnega stališča manj zanimive.

Portofrei pretiski

Med 1. svetovno vojno je tvrdka B. Buchwald & Co. iz Sarajeva pretiskala več različnih tedaj že neveljavnih celin (dopisnic, ovojnic in kartičnih pisem), vse iz izdaj med 1900 in 1905, z različnimi pretiski Portofrei (prosto poštnine) ali Feldpost (vojaška pošta) in jih s tem »pretvorila« v vojaške dopisnice (ki so

Primeri pretiskov na vseh treh obravnavanih vrstah celin

bile osvobodjene poštnine) ter jih poceni prodajala vojakom. Posebnih celin z natisnjeno znamko za vojno pošto namreč ni bilo.

Teh celin ni izdala poštna uprava BiH in so se lahko uporabljale tudi izven njenega teritorija, na tem mestu jih navajamo samo zaradi popolnosti prispevka.

Zaključek

Pretežni del v tem prispevku obravnavanih celin je večini zbiralcev cenovno še lahko dostopen, ne velja pa to za vse. Praviloma so dostopnejši nerabljeni primerki, rabljeni so skoraj v vseh primerih dražji. Ta ugotovitev velja zlasti pri celinah, izdanih malo pred koncem 1. svetovne vojne (tam tudi nerabljenih skoraj ni za dobiti, rabljene pa dosegajo ljubiteljske cene), v okviru povedanega pa tiste, pravilno uporabljene v poštnem prometu za tujino.

Med celinami, na katerih se nahajajo dodatne frankature, se največ (pa tudi te ne prav pogosto) dobijo take za priporočeno pošto, medtem ko so ostali primeri precej redkejši in je zanje potrebno včasih kar globoko seči v žep.

Literatura in viri

1. Ferchenbauer U: Handbuch und Spezialkatalog, Band IV, Ungarn 1867, Oesterreichische Post im Ausland, Wien 2008, Selbstverlag
2. Sekelj, B., Poštanska povijest Bosne in Hercegovine, Priručnik i katalog, samozaložba, Zagreb 2005
3. Michel Ganzsachen-Katalog Europa bis 1960 Schwanneberger Verlag GmbH, München 2014
4. Zasebna zbirka

Boštjan Petauer
bostjan.petauer@siol.net

Popravki

Pri delu pride tudi do napak, ki jih je včasih drugim malo težje odkriti kot avtorju. Potrebne bi bilo več pozornosti, ki pa je ob hitenju ob koncu izdelave zrcala običajno zmanjka. Tako se je zgodilo v obeh letošnjih številkah, da sta bili zamenjani sliki oziroma podpisa pod slikama v prispevkih Boštjana Petauerja. V član-

ku Poštna celine Bosne in Hercegovine 1879-1896 (NF 1/2014) sta na strani 25 zamenjana podpisa pod slikama v desnem stolpcu, podobno je v članku Ob 60. obletnici JUFIZ II na strani 39. Avtorju se za napaki opravičujem.

Urednik

Zadnja novica

Pred nekaj dnevi smo prejeli obvestilo, da sta bili na zadnji seji MULTILATERALE vanjo sprejeti tudi Filatelistična zveza Slovenje in Federacija filatelističnih društev Luksemburga. Več o tej regionalni povezavi filatelistov na strani 44.

Raketni poskusi FD Maribor (2)

V prejšnji številki sem opisal gradivo, ki govori o raketnih poskusih iz spiska v knjigi P. Premzla Herman Potočnik Noordung in kataloga priložnostnih žigov FDM [1]. Pri opisu sem prišel do ovitkov z oznako EXPERIMENT 6 in žigi z datumi januarja in februarja 1961. Pri zadnji sliki v tem zapisu v NF 2/2014 je napaka pri letnici; namesto pravilno 1961 je zapisano napačno 1960.

Pionirski raketni poskus 21. maja 1961

O poskusu priča ovitek, ki je bil pripravljen za mednarodno raketno pošto, FDM št. 22 pretiskan s št. 29. in dodanim napisom Jugoslovanske pionirske igre, pionirski raketni eksperiment, Maribor 25. maj 1961; poskus bi naj bil takrat izpeljan.

Znamka na ovitku ne pomeni zahtevane poštnine za pismo v domačem prometu, razen tega je žigosana s PPŽ pionirska pošta že 21. maja; raketni poskus bi naj bil 25. maja. Znamka je zato, da pokriva natiskano besedilo o mednarodnem raketnem prenosu, nalepljena na neobičajnem mestu. Podobno rdeči trikotnik zakriva vnaprej natisnjen naslov v Gradcu (glej poskus 4. 12. 1960). Tudi predhodno prilepljena sivo modra etiketa je prežigosana z besedo EXPERIMENT.

O tem poskusu nisem našel nobene druge dokumentacije in nobenih fotografij, čeprav o nekaterih manifestacijah ob teh igrah (balonska pošta, pionirji v poštni službi, razstava) obstaja dosti fotografskega gradiva. Večer je 15. aprila 1961 na strani 9 objavil daljši članek *Pionirske igre oblikujejo lik našega otro-*

ka, v katerem Janko Jemec kot predstavnik mariborskih filatelistov najavlja, da bodo filatelisti pripravili od 20. do 25. maja *Poštni teden pionirjev*, v okviru katerega bodo pionirji spoznavali delo PTT, pojavljali pa se bodo tudi kot delavci v poštnem prometu, v uporabi bo poseben poštni žig in posebni ovitki. Nadalje Jemec sporoča, da je že bil objavljen nagradni natečaj *Kako si zamišljam poštno znamko*, pionirji pa bodo od 15. aprila do 29. novembra stalno razstavljali znamke; v maju in oktobru bosta pripravljene potujoči filatelistični razstavi, s katero bodo obiskali osnovne šole v mariborskem okraju. O drugih načrtovanih aktivnostih ni nobene besede.

Aktivnosti ob Jugoslovanskih pionirskih igrah, ki so potekale od 29. novembra 1960 do 29. novembra 1961, so obravnavane v več različnih poročilih v *Pionirskem listu*, vendar dogodki v Mariboru v tem časopisu niso nikjer omenjeni. Zanimivo je, da o sami izvedbi pionirskih iger nisem našel nobenega poročila v mariborskem *Večeru* niti v njegovi prilogi *7 dni*. Edino s temi dogodki povezano obvestilo je bilo objavljeno v *7 dni* (septembra 1961) in sicer poročilo o rezultatih omenjenega natečaja *Kako si zamišljam poštno znamko*.

Raketni poskus UNO, 20. 10. 1962.

O tem poskusu sem do sedaj poleg priložnostnega ovitka FDM št. 53 našel dve kratki notici v *Večeru*. Na strani 3 je 22. oktobra 1962 (ponedeljek) zapis *Raketa letela 500 metrov visoko*. Neimeno-

vani novinar poroča, da je Filatelistično društvo Maribor v soboto (20. oktobra 1962) popoldan na slivniškem letališču skupaj z Okrajnim centrom klubov OZN priredilo raketne poskuse. Zbranih je bilo precej gledalcev, zlasti mlajših. »Prva od malih eksperimentalnih raket je eksplodirala pri vzletu, druga pa je kar uspešno šinila kvišku in poletela kakih 500 metrov, nakar je razpadla.« V prispevku niso omenjena nobena pisma ali kaj podobnega, tudi razstava, o kateri beremo na priložnostnem ovitku, ni omenjena.

Dva dni pozneje (24. oktobra 1962) je Večerov novinar na strani 4 pod naslovom *Teden OZN zaključen* med drugim zapisal: »Teden OZN je bil v mariborskem okraju zelo uspešen. Okrajni center klubov OZN je priredil okrog 20 prireditvev, med katerimi je bilo nekaj zanimivih, kot. npr. izstrelitev rakete, razstava OZN (več o razstavi iz tega prispevka ne zvemo), nastopi v unionski dvorani ipd.«

Iz do sedaj zbranih podatkov o tem raketnem poskusu žal ne vemo nič o resnični velikosti rakete (podatek mala eksperimentalna je dokaj relativen), konstruktorju, morebitnem »tovoru« itd.

Na priložnostnem ovitku je nalepka z napisom EKSPERIMENT 7, kar bi lahko pomenilo, da poskus ob pionirskih igrach maja 1961 ni bil izpeljan, sicer bi moral

Raketni poskus označujeta nalepka in žig (ki po barvi sodeč ni bil poštni) na priložnostnem ovitku FDM št. 53, ki je bil sicer namenjen razstavi ob tednu Združenih narodov.

ta nositi številko 7. Nalepke bi lahko bile »pošta« v raketi, ali pa so filatelisti z njimi le zaznamovali poskus in jih dodali na že vnaprej pripravljen priložnostni ovitek. Z gotovostjo lahko sklepamo, da celi ovitki niso potovali kot raketna pošta.

Raketni poskus ARSC 8.

O tem poskusu, ki je bil opravljen 22. decembra 1964, ob 16.00, sem našel več dokumentov, predvsem po zaslugi že omenjenega Aleksandra Kersteina. O sami nameri in zaključku eksperimenta govorijo sklepi OU FDM [2], poskus pa je podrobno opisan v članku A. Kersteina *Experimental Postal Rockets by the Astronautic and Rocket Society of Celje from 1963 to 1966* [3].

Raketa je bila dolga 1m in je imela dve »skladišči« za pisemca, ki sta bili pritrjeni na dveh diametralno postavljenih stabilizacijskih krilcih na zadnjem delu rakete. Raketa je preletela 2.100 m. Čeprav ni imela zaviralnega sistema in se je pri pristanku zapirala v mehka tla, se skladišči s pisemci nista poškodovali; krilci sta se pri pristanku odlomili in pri tem kompenzirali udarec. Raketo so pripravili in izstrelili člani Astronavtske in raketarske sekcije pri Aeroklubu Celje, ARSC (Astronautic and Rocket Society of Celje). [4]

Raketa ARSC 8. Fotografija iz omenjenega članka A. Kersteina.

Priprave na izstrelitev. Stoji Peter Klinar, čepita Vlado Mikša (levo) in Aleksander Kerstein. Fotografija iz omenjenega članka A. Kersteina.

O tem poskusu je poročal tudi Večer, 23. decembra 1964 (str. 4). Novinar O. K. poroča, da je poskusu prisostvovalo kakih 100 gledalcev, med katerimi je bilo precej Avstrijcev. Tajnik društva Jaro Križ je ob tem izjavil, da je bil to najuspešnejši poskus in govori o osmi poskusni izstrelitvi raketne pošte, ki jo je organiziralo FDM. Zanimiv je podatek, da je bil za mlade raketaše to tudi osmi tip rakete. Pred tem so izstrelili sedem raket, vendar vse navpično; to je bila njihova prva poštna raketa, njihov končni cilj pa je bil meteorološka raketa velikega dometa. Do sedaj jih je oviralo pomanjkanje sredstev, zdaj pa so v FDM našli ustreznega sponzorja.

Ovitek št. 69, ki je potoval z raketo. Poleg priložnostnega žiga in nalepke je na ovitku tudi cachet žig v rdeči barvi.

O številu ovitkov so različni podatki. Novinar v Večeru piše, da jih je bilo 1500 in da so jih precej prodali Jugofilateliji, A. Kerstein pa jih v svojem članku ome-

nja samo 500. Če upoštevamo velikost »tovornega prostora« (glej sliko), je bolj verjetno, da je raketa prenesla le 500 pisem. Lahko, da je bilo več pripravljenih, vendar vsa niso dobila »mesta« v raketi.

Raketni poskus ARSC 9

Poskus bi naj izpeljali 4. aprila 1964. Načrtovana enostopenjska raketa posebne konstrukcije (šobe na strani) je bila sicer pripravljena, vendar poskus po posvetu s predstavniki FDM ni bil izveden, ker raketa s samo eno stopnjo ni zagotavljala preleta daljše razdalje (pojasnilo A. Kersteina).

»Predelani« ovitek št. 22, ki je bil pripravljen za raketni poskus, ni poletel.

Prvi poskus z novo raketo ARSC 10A so izpeljali že 8. marca 1965. Poskus ni uspel, ker se motorji prve stopnje niso prižgali hkrati, zato je raketa takoj po startu padla na tla in oddrsela kakih 300 m od vzletišča [5].

Ekipa ob osnovnem modelu rakete ARSC 10A, pripravljene na start. Od leve Peter Klinar, Igor Debeljak, Novak, Silvo Jančič, J. Keber (FDM), Alojz Morn, Karel Zorko. Fotografija iz arhiva FDM.

Raketni poskus ARSC 10, 11. aprila 1965. Spremenjena raketa (varianta 10 B) je uspešno startala in preletela 3.450 m, kar je bilo manj od pričakovanih vsaj 5.000. Vzrok je bil v tem, ker se prva stopnja ni ločila od druge in tudi do ločitve kapsule (konice) s pismi ni prišlo [5], vendar so pisma ostala nepoškodovana. Za poskus so uporabili ovitek št. 23 »iz zaloge«. Slika na ovitku.

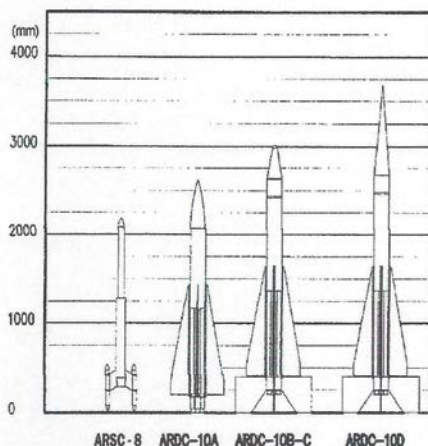

Vlaganje pisem v kapsulo (konico) rakete ARSC 10B. Fotografija iz arhiva FDM.

Raketa ARSC 10B pripravljena za poskusno izstrelitev. Fotografija iz članka A. Kersteina.

Naslednji neuspešni poskus so »rake-taši« iz Celja opravili 23. aprila 1965. Sledile so spremembe na osnovnem modelu rakete ARSC 10 in rodil se je model C, ki je uspešno preстал izstrelitev 3. maja 1965, ko je konica pristala 3.200 m od izstrelišča. Pošte ti raketi nista nosili.

Primerjava poštnih raket ARSC. Iz članka A. Kersteina.

Raketni poskus SVOBODA

Opogumljeni z uspešnim poskusom 3. maja so 9. maja 1965 poskus ponovili z javno izstrelitvijo. Napoved dogodka je objavljena v Večeru 6. maja 1965 (str. 4), kjer pod naslovom *Izstrelitev rakete Svoboda 10*, v podnaslovu izvemo, da bo tri metre visoka dvostopenjska raketa poletela šest kilometrov daleč. PTT podjetje je s posebnim uradnim sklepom odobrilo prenos pošte in določilo uslužbenca, ki bo pisemske ovitke žigosal z odhodnim žigom, jih vložil iz zaplombiral v raketno glavo. Po pristanku rakete bo poštni uslužbenec odnesel raketno glavo na najbližjo pošto, kjer bo ovitke žigosal z dohodnim žigom. Raketo, doslej največjo pri nas, so skonstruirali in izdelali člani celjske raketne sekcije pod vodstvom Aleksandra Kersteina.

O tem poskusu lahko preberemo tudi nekaj sklepov izredne seje UO FDM, ki je bila 6. maja 1965. [6]

V Večeru sta bili o tem poskusu objavljeni še dve kratki notici. Na strani 3 je bila 11. maja 1965 pod naslovom *Uspel start dvostopenjske rakete* objavljena vest, da je FDM izstrelilo s slivniškega letališča raketo, katere glava je poletela tri km daleč. Izstrelitvi je prisostvovalo večje število filatelistov, med njimi tudi filatelisti iz sosednje Avstrije.

V rubriki Filatelija (Večer) pa je 13. maja 1965 (str. 10) notica z naslovom *Raketa s pisemskimi ovitki*. Iz notice zvemo, da je raketa, ki je letela dva km, prenesla 3500 oštevilčenih pisemskih ovitkov.

Izstrelitev je bila opravljena v počastitev 20. obletnice osvoboditve, zato je ves projekt dobil ime Svoboda. Zaradi pristanka s padalom so nepoškodovano konico s pismi so našli 4.100 m daleč od izstrelišča. Zadnji podatek je iz omenjenega članka A. Kersteina. Ker so raketaši razdaljo izmerili z merilnim

kolesom, lahko verjamemo, da je ta razdalja pravilna.

Naslednji poskus je bil 20. junija 1965 z novim modelom rakete ARSC 10 D. Poskus je bil neuspešen, ker se druga stopnja ni aktivirala; raketa je padla na tla in razpadla. [7]

Poskus 15. septembra je bil relativno uspešen v letu, vendar so se žice zračne zavore zamotale okrog padala na kapsuli za pošiljke. Raketa je preletela 4.800 m.

Priložnostni ovitek FD Maribor št. 71 so žigosali z rednim žigom, kot odhodnim žigom že 8. maja, saj je bila 9. maja nedelja. Na dan poskusa so uporabili kot dohodni žig ustrezni PPŽ.

Raketni poskusi ARSC

Raketa	datum	žig na pismu	masa lb/kg	dolžina (m)
ARSC - 8	22. 12. 1964	22. XII. 1964	45 /20,4	2.100
ARSC - 9		4. 4. 1965	raketa ni bila izstreljena	
ARSC - 10 A	8. 3. 1965	fotografije	196/88,9	neuspešno
ARSC - 10 B	11. 4. 1965	11. 4. 1965	346/156,9	3.450
ARSC - 10 B	23. 4. 1965	brez pošte /pisem		neuspešno
ARSC - 10 C	3. 5. 1965	brez pošte / pisem	352/159,66	3. 200
ARSC - 10 C	9. 5. 1965	8. 5. dnevni ž / 9. 5. PPŽ		4.100
ARSC - 10 D1	20. 6. 1965	brez pošte /pisem		ni delala 2. st.
ARSC - 10 D1	15. 9. 1965	brez pošte /pisem	324/146,96	4.800
ARSC - 10 D1	3. 10. 1965	3. 10 1965 PPŽ / tfms 11		3.600
ARSC - 10 D2	26. 4. 1966	(Poček)	365/165,56	6.810
VEGA II-C		27. 11. 1966	Celje – Petrovč	

Raketni poskus tmfs 11

Izstrelitev te rakete je napovedana že v razgovoru s članoma društva Milanom Klemenčičem in Jarom Križem v Večerovem članku 6. maja 1965. Javna izstrelitev poštno rakete je bila 3. oktobra 1965 ob trojnem filatelističnem srečanju Maribor–Celovec–Videm na letališču v Slivnici pri Mariboru. Start rakete in njen let do približno 13. sekunde sta bila brezhibna. Takrat pa je prišlo do nepredvidene aktivacije naboja za ločitev kapsule s pošto. Sunek ločevanja je drugo stopnjo upočasnil in obrnil navzdol. Po padcu je motor druge stopnje prenehal delovati. Izmerjena dolžina leta je bila 3.600 m.[7] Raketaši so poskus šteli za neuspešen, filatelisti pa so bili zadovoljni, ker so pošiljke ostale nepoškodovane.[8]

Vlaganje pisem v konico rakete. Skrajno desno je Davorin Valenti, zraven njega Milan Klemenčič, oba FDM. Fotografija iz arhiva FDM.

Nameščanje glave (konice) s pismi na raketo. Sodeluje major JLA, ki je pomagala s prevozi in raketašem dobavila električne vžigalne naprave, ki sicer niso bile v prosti prodaji. Fotografija iz arhiva A. Kersteina.

Ovitek FDM št. 75 ob mednarodnem srečanju filatelista iz treh dežel je bil uporabljen tudi za raketno pošto. Dodana je oštevilčena nalepka in dodaten žig raketne pošte.

Božo Podkrajšek v članku v Večeru 4. oktobra 1965 sicer piše, da je raketa preletela le 150 metrov, toda tokrat lahko verjamemo raketašem, ki so vse podatke o svojih raketah vestno merili in zapisovali.

Člani Aerokoluba iz Celja so z delom nadaljevali, vendar ne več v sodelovanju s FD Maribor. To je prenos poštnih pošiljk z raketami opustilo, saj so prišli do spoznanja, da mednarodnega raketnega poskusa ne bo mogoče izpeljati. Avstriji je mednarodna pogodba po II. vojni prepovedovala kakršnokoli raketno aktivnost, prenos pa je bil predviden v obe smeri: iz Slovenije v Avstrijo in obratno. So pa mariborski filatelisti raketašem dali pomemben zagon pri njihovem delu, saj so s svojimi zahtevami spodbujali mlade raketne zanesenjake k nenehnemu razvoju. [9].

Za zaključek lahko zapišem, da je nekaj »raketnih« pisem nedvomno resnično letelo s pošto raketo. Za nekatere je dala posebno soglasje pošta, kar lahko izvemo iz zapisov v Večeru in je dokumentirano tudi s fotografijami. Tako lahko ugotovimo, da Pečarjev zapis [10] o neuradnosti raketnih prenosov pošte v režiji FDM povsem ne drži.

Za mnoge podatke se moram zahva-

liti Aleksandru Kersteinu, ki je v času zadnjih raketnih poskusov FDM vodil celjske raketaše in me je oskrbel z različnimi podatki in fotografijami.

Mnogo stvari povezanih s poskusi raketnega prenosa pošte, ki jih je organiziralo FD Maribor, pa je ostalo še neodkritih, kar pomeni, da me čaka še nekaj dela na tem področju. Vsak dodaten podatek ali vsaj namig, kje iskati podatke, mi bo dobrodošel.

Bojan Bračič
bojan.bracic@trier.net

Viri

1 Dušan Božič, Katalog priložnostnih žigov, ki so bili v uporabi na mariborskih poštah, od leta 1920 do maja 2012, Filatelistična zveza Slovenije, Maribor 2012.

2 Ta raketni poskus je omenjen v več sklepih sej OU FDM. Zapisniki so v arhivu pri avtorju zapisa, sklepi pa so objavljeni tudi v knjigi P. Premzl, Henrik Potočnik Noordung, Maribor, december 2013.

- III. izredna seja 7. 12. 1964: Tov. Križ in Keber se določita za podpis pogodbe za izdelavo rakete, ki naj bi bila lansirana v počastitev dneva JLA (22. 12.).
- IV: izredna seja 21. 12. 1964: Naloga ovitkov Raketni eksperiment ARSC 8 se določa na 3.000 komadov. FDM sklepa pogodbo za prodajo 2.200 komadov s podjetjem Jugofilatelija Beograd.
- XIV. redna seja 25. januarja 1965: Tov. Klemenčič naroči pri tov. Škofiču 5 kompletov slik raketnega eksperimenta za DAN JNA dne 22. 12. 1964.

3 Članek je bil objavljen v History of Rocketry and Astronautics, AAS History Series, Volume 35, American Astro-

nautic Society / Proceedings of the 38 History Symposium of the International Academy of Astronautics, Vancouver, 2004.

4 Jeseni leta 1961 in v začetku leta 1962 sta se spontano formirali dve skupini srednješolcev, ki sta na letališču v Levcu pri Celju vsaka zase preizkušali več malih raket z gorivom ZnS (cinkov sulfit), vendar brez zaznavnih uspehov. Eno od skupin je vodil Aleksander Kerstein, drugo Peter Klinar. Skupini sta se dogovorili za sodelovanje in v letu 1964 ustanovijo Raketno sekcijo v okviru Aero kluba Celje, ki se je kasneje registrirala kot samostojen Astronavtični in raketni klub Celje.

5 A. Kerstein, Experimental Postal Rockets by the Astronautic and Rocket Society of Celje from 1963 to 1966

6 V zapisniku izredne seje OU FDM najdemo naslednje sklepe:

- V slučaju uspešnega starta rakete se podeli denarna nagrada 5 članom ekipe in sicer: Kerstein 15.000 ostali 10.000.
- Na željo komandanta garnizona, bodo par dni po končanem raketnem poletu šli predstavniki društva na pogovor. Ob tej priliki se je treba zahvaliti za dano pomoč.

7 A. Kerstein, Experimental Postal Rockets by the Astronautic and Rocket Society of Celje from 1963 to 1966

8 Božo Podkrajšek, Mednarodno srečanje filatelystov, Večer, 4. oktobra 1965.

9 Z Aleksandrom Kersteinom sem se večkrat osebno srečal in nekateri podatki so iz njegovega pripovedovanja.

10 Rubrika Filatelija, Tovariš, april 1970.

Vsi priložnostni ovitki so iz avtorjeve zbirke.

Slovenija 1918-1919, koleki natisnjeni na železniške tovarne dokumente

Sem poštnozgodovinski zbiralec kronskih in dinarskih vrednotnic slovenskih vinarjev. Nikoli se nisem zanimal za koleke. Vendar me je nedavna priložnost, ko sem pridobil nekaj primerkov, ki dokumentirajo železniški promet skozi Slovenijo v letu 1919, napeljala na spoznanje, da so bili koleki iz tega časa – še posebej natisnjeni na dokumentih – precej prezrti.

Zagotovo to niso poštne znamke, vendar pa so, enako kot dokumenti, na katerih so natisnjeni, povezani s pošiljko od pošiljatelja do prejemnika, četudi so pošiljke običajno tehtale več ton in so bile »pakirane« v jeklenih vagonih. In ti primerki imajo mnogo skupnega z nekaterimi drugimi dokumenti, ki so na srečo predmet zbiranja poštних zgodovinarjev tega časa in tudi drugih.

Koleki

FIP komisija za koleke opredeljuje koleke kot »znamke, natisnjene, lepljive ali drugačne, izdane s strani ali v imenu mednarodne, nacionalne ali lokalne uprave, njihovih pooblaščenecv ali agentov, ki označujejo, da je bil davek, taksa ali pristojbina plačana ali vnaprej plačana, ali da je bilo izdano dovoljenje. [1]

Poznani sta dve izdaji (lepljivih) kolekov, ki sta bili uporabljani v Sloveniji v letu 1918/1919, čeprav je bilo o tem objavljeno malo podrobnosti. Nisem pa opazil skoraj ničesar objavljenega o natisnjenih kolekih tega časa. Zares, knjižne izdaje o kolekih, ki sem jih uporabil, jih komaj omenjajo.

- Jelinčič (2010) [2] se omejuje na lepljive koleke;
- Barefoot (2003) [3] predvideva le »poskusne vrednotnice« (tentative notes) kot »Jugoslovanski natisnjeni koleki« ter poziva bralce za prispevke;

- Spahić (1968) [4] ne omenja natisnjenih kolekov.

Ogledal sem si tovarne dokumente [5], ki beležijo dobave tako iz Slovenije, kot tudi tranzit skozi Slovenijo v letu 1919, in prišel do naslednjih pogojnih ugotovitev:

1. Dve vrednosti natisnjenih kolekov na železniških tovarnih dokumentih

Tovarni dokumenti nosijo dve vrednosti natisnjenih kolekov, ki so bili uporabljeni sočasno. Eden za 30 vinarjev, verjetno namenjen domačim tovarnim pošiljkam, in drugi za eno krono 20 vinarjev, verjetno namenjen tovarnim pošiljkam iz tujine. Na nekaterih dokumentih so dolepljeni še dodatni koleki; pretežno za eno krono, k 30 vinarskega dokumentu. O tem je potrebna še nadaljnja raziskava.

30 vinarski in 1 krona 20 vinarski natisnjeni kolek (prva izdaja) na neuporabljenem tovarnem listu; vsak meri približno 22,5 x 30,5 mm.

2. Dve glavni izdaji natisnjenih kolekov na železniških tovornih listih.

Gre za dve glavni izdaji natisnjenih kolekov. Ena ima besedilo Narodna vlada v Ljubljani, SHS in druga, kjer tega besedila ni. Prva izdaja se nahaja na dokumentu, označenem kot Vozni list, medtem ko se druga izdaja pojavlja na dokumentu, označenem kot Tovorni list; oba dokumenta imata besedilo v latinici in cirilici.

Natisnjena koleka za 30 vinarjev in eno krono 20 vinarjev (druga izdaja) na neuporabljenih železniških tovornih listih; vsak meri približno 22,5 x 30,5 mm, čeprav so zunanji robovi manj natančni kot v prvi izdaji.

Ti dve izdaji »ponovita« (lepljiva) koleka, katerih dve izdaji se prav tako ločujeta po prisotnosti ali odsotnosti besedila. Spahič uvršča obe izdaji v leto 1919, pri čemer datira prvo izdajo s 15. januarjem. Jelinčič uvršča prvo izdajo »pred novembrom 1918« in drugo na 15. januar 1919, kar zgleda smiselno, če upoštevamo pomembnost davčnih prihodkov za novo vlado, Državo Slovencev, Hrvatov in Srbov, ustanovljeno 29. oktobra 1918 (in zgodnejše napovedi Narodnega sveta na slovenskem ozemlju v avgustu in septembru). Zdi se verjetno, da bi bili koleki dani v uporabo mnogo pred poštними znamkami.

Format natisnjenih kolekov izhaja iz Avstro-ogrske izdaje kolekov natisnjenih leta 1916; ohranja nekako isto

10 vinarski (lepljivi) koleki prve in druge izdaje (Barefoot 2 in 12); Besedilo Narodna vlada v Ljubljani, SHS iz prve izdaje, je v drugi nadomeščeno z barvnimi krogi.

Avstro-ogrska natisnjena koleka za 30 vinarjev in eno krono 20 vinarjev na Frachtbrief, železniškem tovornem listu, uporabljenem v Sloveniji leta 1919; oba merita cca 23 x 29 mm.

obliko in vrednosti: 30 vinarjev in eno krono 20 vinarjev.

10-vinarski natisnjeni kolek.

Desetvinarski natisnjeni kolek je dobro poznan v obstoječi literaturi [6]. Najdemo ga na celovitih primerkih obrazcev poštних spremnic ali poštних nakaznic iz leta 1919.

Uporaba 10-vinarskih natisnjenih kolekov na teh obrazcih je evidentna z istim namenom kot tistih na železniških tovornih listih: državno pobiranje davkov. Zato to ni »uradno odobrena vnaprej natisnjena znamka ali geslo ali napis, ki označuje, da je bila vnaprej plačana za poštino določena nominala ali podobna storitev«... skladno z definicijo FIP za poštne celine. [7] Iz tega sledi, da obrazcev poštних spremnic in

poštnih nakaznic ne moremo šteti za pošne celine.

NB: Videl sem samo "prvo izdajo" 10 vinarskega natisnjenega koleka na pošni spremnici. "Druga izdaja" brez besedila Narodna vlada v Ljubljani, SHS zgleda ne obstaja.

Desetvinarski natisnjeni kolek na neuporabljeni pošni spremnici (cca 22 x 29,5 mm) in Avstro-ogrski natisnjeni kolek na podobnem obrazcu izdaje iz leta 1916 (cca 24 x 29 mm), ki je bila uporabljena v Mariboru 26. februarja 1920.

Poštni desetvinarski natisnjeni kolek na pošni spremnici za dobavo 6 kg blaga iz Domžal v Kumanovo, Makedonija 22. julija 1920.

Natisnjeni zaznamek „16 v“ kaže plačilo za obrazec, pošne znamke plačilo za dobavo in 10-vinarski natisnjeni kolek dohodek države.

Železniški tovorni dokumenti

Kaže, da so bili v Sloveniji v letih 1919/1920 uporabljeni štirje tipi teh dokumentov:

- Avstro-ogrski Frachtbrief z natisnjenim kolekom za 30 vinarjev ali eno krono 20 vinarjev. Lahko, da so tudi druge vrednosti. Primerki, ki jih

imam, dokumentirajo obe dobavi – v Sloveniji (Hrastnik, Ljubljana) in iz tujine (Danzig, Varšava) z datumoma 1. maj 1919 in 8. december 1919.

- Vozni list s slovenskimi natisnjenimi koleki prve izdaje (30 vin in 1 kr 20 vin). Primerki, ki jih imam, dokumentirajo tako dobavo znotraj Slovenije kot tudi iz Slovenije v Srbijo z datumoma 2. maj 1919 in 7. avgust 1919.
- Tovorni list s slovenskimi natisnjenimi koleki druge izdaje (30 vin in 1 kr 20 vin). Vsi primerki, s katerimi razpolagam, dokumentirajo dobavo iz Nemčije, preko Slovenije v Srbijo. Datumi segajo od 1. do 29. decembra 1919.
- Brzovozni list - ne glede na naziv je identičen s Tovornim listom - z natisnjenim kolekom druge izdaje (30 vin in 1 kr 20 vin). Najzgodnejša uporaba, ki sem jo videl, je 7. november 1919, ostale pa v letu 1920.

Kompletni Vozni list – železniški tovorni dokument z natisnjenim kolekom za 30 vinarjev prve izdaje in dolepljenim kolekom prve izdaje za 1 krono. Dokument beleži dobavo enega vagona z 10 metričnimi tonami steklenic iz Ljubljane v Sombor, Vojvodina, Srbija, 30. junija 1919. Dokument meri cca 325 x 385 mm (zato fotografija in ne digitalna kopija). Železniški tovorni listi so redko čisti in dobro ohranjeni, ker so služili v zahtevnem industrijskem okolju.

Obstajajo tudi »nadomestni« obrazci – duplikat voznega lista z besedilom samo v latinici in Duplikat voznega lista v latinici in cirilici. Ti obrazci nimajo natisnjene koleka.

Zgornji del avstro-ogrskega železniškega tovarnega lista Frachtbrief za dobavo 10 metričnih ton lekarniškega materiala, vsebujočega »zdravila in druge steklenice«, poslanega iz Hrastnika v Sombor preko Siska, 19. junija 1919. Dobava je stala 1.850 kron in 20 vinarjev. Obrazec ima natisnjen kolek za 30 vinarjev in dolepljen kolek za 1 krono.

Gornji del SHS železniškega tovarnega dokumenta (Vozni list) za premik 10 metričnih ton blaga z glavne ljubljanske železniške postaje (Glavni kolodvor) na državno železnico – verjetno vagon usmerjen na stranski tir – 19. maja 1919. Obremenitev je bila 159 kron in 30 vinarjev.

Dodatno frankiranje

Medtem, ko zglada uporaba lepljivega koleka za 1 krono običajna (možno za dodatne storitve uprave kot npr. carina), pa nisem opazil na železniških tovarnih listih, ki so bili v uporabi v Sloveniji v letu 1919, uporabe dodatnih poštних znamk kot kolekov.

Pač pa sem opazil dodatno lepljenje

Gornji del SHS železniškega tovarnega dokumenta (Tovarní list) za prevoz 10 metričnih ton soli, iz Badna v Nemčiji preko Spielfeld Strass (Špilje) v Sombor 29. decembra 1919.

kolekov, ki so bili izdani v letu 1920, na kasnejših dokumentih; na Hrvaškem pa tudi uporabo verigarških znamk na železniških tovarnih listih, uporabljenih kot koleki.

Gornji del Brzovoznega lista, z dolepljenimi koleki za 10 in 20 para (Barefoot 23 in 24). Izkazujejo dobavo 7.720 kg strojnega olja iz Ljubljane v Sombor 30. junija 1920.

Madžarski železniški tovarni dokument z uporabo vinarskih in parskih verigarških znamk, uporabljenih kot koleki. Tovarni list izkazuje dobavo blaga iz Madžarske (MAV) preko Suhopolja (vhodna postaja op. pr.) na Hrvaškem v Sombor 3. julija 1920.

Madžarski železniški tovarni dokument z uporabo vinarskih verigarških znamk, uporabljenih kot koleki. Tovarni list izkazuje dobavo blaga iz Madžarske (MAV) preko Suhopolja na Hrvaškem v Sombor 3. junija 1920.

Reference in opombe:

1. Definicija s spletne strani The Revenue Society – <http://www.revenue-society.org.uk>
2. Zmago Jelinčič Plemeniti: Upravni koleki na slovenskem administrativnem ozemlju, 2010
3. John Barefoot: Yugoslavia Revenues (1. izdaja) 2003
4. Dimitri Spajić: Fiscal Stamps of Yugoslavian States, 1968
5. Avtor je za ta članek pregledal preko 50 celovitih železniških tovornih dokumentov z natisnjenimi koleki za dobavo preko železnice v Slove-

niji od maja do decembra 1919

6. Igor Pirc: Poštne celine iz verigar-skega obdobja, Zbornik mednarodnega simpozija Ljubljana, 17-19. april 2009, 2009
7. Spletna stran Federation Internationale de Philatelie (FIP) - http://www.f-i-p.ch/regulation/pdf/Stationary_Srev.pdf.

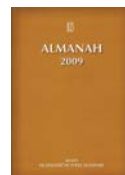
Andy Waters, Dunaj
mako922@hotmail.com

Prevedel Igor Pirc
ipirc711@gmail.com

Filatelistična literatura

Zbornik FD Ljubljana št. XXIV

Filatelistično društvo Ljubljana je izdalo XXIV. številko Filatelističnega zbornika. Avtorji prispevkov so tudi letos priznani filatelistični strokovnjaki Ivan Turk, Bojan Kranjc, Boštjan Petauer, Veselko Guštin, Vid Žiberna in Andrej Alujevič.

Iz vsebine: Verigarji, dva prispevka (Odtis klišeja – vrsta, čas, namen in Razpolovljene verigar-ske znamke), Železniški poštni žigi na območju Slovenije, »Partizanke«-tretjič, Prve znamke francoske pošte v Andori, Destinacije, Ponaredki, kupljeni na svetovnem spletu, Poštninski stroji, Priložnostni poštni žigi 2013 in še kaj. Zbornik stane 10 evrov (+ 1 evro za stroške pošiljanja, v primeru povzetja so ti stroški 4 evre). Publikacijo se lahko naroči pri blagajniku društva Boštjanu Petauerju, P.P. 2406 Ljubljana, e-mail: bostjan.petauer@siol.net.

Filatelistična razstava Planete Timbre Paris 2014

Bienalna filatelistična razstava Planete Timbre je potekala od 14. do 21. junija 2014 v Parizu pod pokroviteljstvom FEPA ter priznanjem FIP. Glavni organizator je bila Francoska filatelistična zveza, glavni sponzor pa je bila seveda francoska pošta. V več kot 900 vitrinah sta sočasno potekali francoska nacionalna razstava ter FEPA-FIP mednarodna specializirana razstava.

Kot komisar sem imel na začetku nekaj težav, katere zbirke prijaviti na razstavo, saj so bili na voljo samo štirje razstavni razredi: Poštna zgodovina, Aerofilatelija (tu se ne moremo ravno pohvaliti, da imamo kakšno primerno zbirko), Tematska filatelija (narava, kultura ali pa tehnika) ter Odprti razred.

Ko je v tematskem razredu moral odpovedati svojo zbirko še Peter Suhadolc, ki je med tem dobil vabilo za sodnika na tej razstavi, sem uspel dobiti dve zbirki iz poštna zgodovine, sam pa sem prijavil za odprti razred svojo zbirko o pivu, ki pa je bila še v oblakih, saj je bila prejšnja zbirka potrebna temeljite prenovе. Prejšnja zbirka je nastala v letu 2006 in je bila »samo« v 4 vitrinah, kar pa je za današnji način razstavljanja premalo, poleg tega pa so se tudi pravila v tem času spremenila, zato je bila prenova zbirke nujna.

Na pot sva se z ženo odpravila 12. junija zjutraj in z avtom prispela na cilj v 16 urah (1320 km). Naslednje jutro so nas organizatorji odpeljali iz hotela do razstavišča, kjer smo brez težav predali zbirke, potem pa odhiteli nazaj v hotel, kjer nas je čakal prvi sestanek komisarjev z organizatorji. Nekateri smo se med sabo poznali že od prej, zato ni bilo težav pri sporazumevanju. Naslednji dan so prispeli še sodniki in potem se je vse skupaj pravzaprav začelo zares. Prve dni razstave smo morali biti komisarji na razstavišču cel dan. Po zajtrku smo se z metrojem odpeljali na razstavišče, kjer smo si ogledovali zbirke, vmes pa

pogledali, kaj ponujajo različni filatelistični trgovci. Kosilo so nam organizirali v šotoru, po zaprtju sejmišča pa je zvečer sledila vožnja z metrojem do hotela. Veliko časa in priložnosti je bilo za različne pogovore, saj nas je bilo prisotnih kar 33 komisarjev iz prav toliko držav. Prva ocena glede obiskanosti te prireditve v primerjavi z enako pred 4 leti je, da je bilo obiskovalcev manj in prav zanimivo bo videti, ali se bodo organizatorji čez 2 leti spet lotili razstave v takih razsežnostih. Razstava namreč traja 10 dni, treba pa je dodati še 2 dneva za pot, vse skupaj pa je seveda povezano s stroški. Pa se pustimo presenetiti že leta 2016.

Veni pred svojim eksponatom.

Organizatorji so se zelo potrudili in nam pripravili tudi nekaj zanimivih dogodkov, kot je bila večerja na ladji po reki Seni ter celodnevni izlet za vse udeležence. Tokrat so nas popeljali po vrtovih znanega francoskega impresionista Moneta. Ker je v času razstave zasedal v Parizu tudi FIF Board, smo bili povabljeni na večerno druženje s člani vodstva FIP s predsednikom Tay Peng Hianom. Priložnosti za pogovore in izmenjavo mnenj ali iskanjem odgovorov

Predvsem mladih obiskovalcev je bilo veliko.

je bilo na pretek.

Seveda smo nestrpnno čakali na palmares, da dobimo potrditev rezultatov ocenjevanja naših zbirk. Predvsem me je zanimalo, če sem s prenovo moje zbirke šel v pravo smer. Že prejšnje dni sem dobil od nekaterih kolegov komisarjev same pohvale. Očitno jim je bila zbirka všeč, še bolj važno pa je bilo, da so jo dobro ocenili tudi sodniki. Zbirka je dosegla 88 točk in le 2 točki sta ji manjkali do zlata, poleg tega pa je bila v tem razredu boljša le ena zbirka (finska, ki je govorila o čaju). Po pogovoru s sodniki in s pregledom ocenjevalnega lista smo ugotovili, da bo treba še nekaj narediti na področju filatelističnega materiala (beri: bolj globoko bo treba seči v žep in nabaviti še kaj »boljšega«, kar pa smo vedeli tudi že prej). Vsekakor pa gre za enega najboljših rezultatov slovenskih filatelističnih zbirk na tekmovanjih takšnega ranga, kar je lepa spodbuda za naprej. Smo pa seveda v Parizu s prijatelji proslavili ta uspeh s kozarcem piva (ne čaju!).

Rad bi se zahvalil tudi lastnikom preostalih dveh zbirk, da sta mi ju zaupala. Nazaj sva namreč z ženo potovala preko Italije in tako sem si po dveh tednih oddahnil, ko sem v Novi Gorici lahko vrnil obe zbirki, skupaj s kolajnama, saj je komisar vseskozi pod veliko odgovornostjo od takrat, ko prevzame zbirko ter vse do takrat, ko zbirko tudi vrne, saj se na potovanju lahko zgodi marsikaj. Komisarstvo je po eni strani lepa naloga, po

Slovenska udeležba: komisar Veni Ferant z ženo Natašo ter sodnik Peter Suhadolc.

drugi strani pa tudi zelo odgovorna.

Doma pa me je čakalo še veliko dela, saj sem na prireditvi v Parizu naredil skoraj 2.000 posnetkov, veliko komisarjev in drugih udeležencev pa me je že prej prosilo, če jim bom lahko poslal kako fotografijo. Seveda sem vsakemu tudi izpolnil to željo, organizatorju pa sem poslal vse fotografije s tega dogodka. Tako smo na nek način ostali povezani še po razstavi in njihovi mejli z zahvalami še vedno prihajajo.

Predsednik FEPA José Ramón Moreno, komisar Veni Ferant in predsednik FIP Tay Peng Hian.

Pa še rezultati:

Branko Morenčič: From Karst to Julian Alps 1915-1945, 70 točk, srebrna medalja;

Črt Petrovič: Serbians in German camps during the WWII, 76 točk, vel. srebrna medalja;

Veni Ferant: Lads, let's grab a pint!, 88 točk, velika pozlačena medalja.

Veni Ferant
veni.ferant@gmail.com

Philakorea 2014

Organizacija razstave v Seoulu je bila izjemna. Vse od sistema oddaje eksponatov, vlaganja v vitrine in vračanja je potekalo gladko. Na razstavi je bilo mnogo obiskovalcev, polno otrok, pa tudi mladine.

Zaradi kongresa FIP niso organizirali ekskurzije za komisarje in sodnike. Palmares je bil na visoki ravni z glasbenimi nastopi. Vse je potekalo tekoče.

Na razstavi smo bili Slovenci zelo uspešni. Poleg velike srebrne medalje v poštni zgodovini smo dobili tri »pozlačene« uvrstitve za enovitrinske eksponate (za enovitrinske eksponate in odprto filatelijo se ne podeljuje več kolajn) in prvo zlato medaljo na svetovnih razstavah v tematiki. Razstavljevec Peter Suhadolc je dobil poleg tega še posebno nagrado. Z 92 točkami je to sploh prva slovenska zlata medalja v standardnih razstavnih razredih – prvo zlato medaljo na svetovni razstavi je s 87 točkami pred leti dobil

v takratnem poskusnem odprtem razredu (danes odprta filatelija) Veni Ferant za eksponat Pivo. Dobro smo zastopali slovensko filatelijo!

Peter Suhadolc
suhadolc@units.it

Peter Suhadolc ob zlatega eksponatu.

Rezultati

Razstavljevec	Naslov zbirke	Št. vitrin	Razred	Točke
Branko Morenčič	Slovene Littoral under Austria 1850-1919	5	PH	76
Peter Suhadolc	The Conquest of the Unprofitable World	8	TH	92
Vencel Ferant	An Everlasting Tree – Olive	1	OF	81
Igor Pirc	Correspondenz-Karte / Listnica 1871-1875	1	OF	82
Boštjan Petauer	Bosnian Fieldpost Cancellations 1914-1918	1	OF	86

Zlata medalja

Uvodni list eksponata B. Petauerja z zapisom doseženih točk, vendar brez oznake medalje (foto: P. Suhadolc)

21. Jezernikovi dnevi 2014

Tradicionalnim prireditvam, posvečenim pravljичnemu liku Jezerniku iz bližnjih Lovrenških jezer, se je v Lovrencu na Pohorju že drugo leto pridružila tudi filatelistična razstava. Za spremembo od lani je bila tokrat povsem filatelistična; v lanskem letu so sodelovali tudi kartofili ali deltiologi in zbiralci telefonskih kartic.

V prostorih Osnovne šole Lovrenc na Pohorju smo od 22. do 24. avgusta 2014 razstavljali:

- Marjan Mežnarc: Slovenski OPD-ji
- Bojan Bračič: Neobičajne poti zračne pošte
- Dušan Božič: Verigarji – osnovna zbirka

- Bruno Kolenič: Verigarji – študija sončnih žarkov
- Bojan Bračič: Trta in vino

Ker nenehno ugotavljamo, da mnogi Slovenci zelo slabo poznajo slovenske znamke, čeprav jih izdajamo že 23 let, smo tokrat njihov prikaz ponovili na nekoliko drugačen način. Dodali smo Verigarje v osnovnem prikazu in pokazali možnost podrobne študije teh znamk, za katero so obiskovalci nekoliko preseñetljivo pokazali dosti zanimanja. Klasiiki smo dodali nekaj dokumentarnega gradiva, s katerim smo želeli pokazati dejavnosti članov društva pri izvedbi različnih načinov prenosa poštnih pošiljk (z golobi, baloni, jadralnim letalom,

Marjan Mežnarc pojasnjuje obiskovalcu razstave razstavljeno gradivo (foto: U. Cotič).

raketami, s posebnimi leti, padalom itd.). Ker je moral eden od članov društva sodelovane odpovedati, smo namesto prikaza zbiranja celin in zbiranja maksimum kart na hitro dodali tematski prikaz zbiranja znamk in drugega filatelističnega gradiva.

Ob razstavi smo pripravili enostaven katalog, v katerem so na kratko predstavljene razstavljene zbirke, dodano pa je še nekaj besed o FD Maribor. Sodeč po obisku na odprtju in naslednji dan, je bilo zanimanje za razstavljeno

Bruno Kolenič ob svoji študiji sončnih žarkov (foto: B. Bračič).

veliko. V nedeljo je bilo obiskovalcev sicer nekaj manj, vendar so si vsi razstavljeno ogledali z velikim zanimanjem.

Prav zanimivo bi bilo slišati, kaj sta obiskovalki odkrili pri Študiji sončnih žarkov na Verigarjih (foto: U. Cotič).

K zanimanju je nedvomno pripomogla strokovna razlaga razstavljanega, saj je bil ves čas prisoten kdo od razstavljalcev. O zanimanju za razstavo govori tudi podatek, da je katalog, ki smo ga natisnili v 50 izvodih, pošel že pred zaključkom razstave.

Na koncu lahko omenim še to, da je bila v istem času v Rogaški Slatini odprta razstava o Božidarju Jakcu in njego-

vem ustvarjanju na področju znamk, ki jo je pripravil član FDM Branko Petan.

Predstavljanje znamk in filatelije tudi v manjših krajih je gotovo uspešen način propagiranja našega konjička, zato se bomo trudili s takimi aktivnostmi tudi v bodoče.

Bojan Bračič
bojan.bracic@triera.net

Lugano 2014 - letošnja razstava Alpe Jadran filatelije

Gibanje Alpe Jadran Filatelija se je pričelo že pred letom 1995, ko je bila v Deutschlandsbergu na avstrijskem Štajerskem postavljena prva razstava iz serije AJF. Le leta 1997 ni bilo razstave, sicer pa je vsako leto.

FZS jo je doslej pripravila že trikrat, leta 1999 v Ljubljani in dvakrat v Mariboru (2006 in 2012). Letos bo razstava Alpe Jadran že drugič v švicarskem kantonu Ticino, tokrat v Luganu, slikovitem mestu ob jezeru in sicer med 10. in 12. septembrom. Slovenija pošilja na razstavo 8 eksponatov v 27 vitrinah, od tega enega mladinskega. Ob razstavi je vedno tudi srečanje predstavnikov vseh sedmih filatelističnih zvez, članic. Dnevni red letos predvideva razpravo

o kriterijih za udeležbo, saj nekatere članice predlagajo, da bi v bodoče omogočali udeležbo mednarodno že uveljavljenim eksponatom tudi v tekmovalnem delu. Slovensko mnenje je naklonjeno bolj temu, da se na teh razstavah pridobi povratne informacije za pripravo eksponata za kontinentalne in svetovne razstave). FZS ureja tudi spletno stran AJF - www.alpeadria.eu.

Regionalno povezovanje Alpe Jadran se je v okviru evropske zveze FEPA že tako uveljavilo, da nima samo podpore te organizacije in prisotnost vsakokratnega predsednika, pač pa bo že drugič ob razstavi potekal tudi kongres FEPA. Torej bodo naši eksponati posredno predstavljeni celi Evropi. FEPA, ki jo od lani vodi nov predsednik Jose Ramon Moreno, je v fazi poenotenja, posebej v odnosu do svetovne filatelistične zveze, FIP.

Igor Pirc
ipirc711@gmail.com

Jubilejna razstava Filatelističnega društva Lovro Košir, Škofja Loka (1949-2014)

V Filatelističnem društvu Lovro Košir Škofja Loka smo v sodelovanju s Košarkarskim klubom Škofja Loka pripravili jubilejno filatelistično razstavo v počastitev 65-letnice filatelističnega društva in 60-letnice košarke v Škofji Loki.

Na odprtju razstave v prostorih Sokolskega doma, 6. junija letos, so v bogatem kulturnem programu sodelovali Pevski zbor Lubnik in učenci Glasbene šole Škofja Loka. Številne prisotne je nagovoril mag. Miha Ješe, župan Občine Škofja Loka, ki je poudaril, da je društvo med najaktivnejšimi v občini. Predsednik loških filatelistov mag. Srečko Beričič je predstavil 65 let delovanja filatelističnega društva in Zbornik 1949 – 2014, tajnik Filatelistične zveze Slovenije, dr. Veselko Guštin je čestital društvu za uspešno dolgoletno delo v filateliji tako doma kot na mednarodnem področju (društvo je včlanjeno v evropsko zvezo filatelističnih klubov Europhila), predvsem pa pohvalil sodelovanje škofjeloških filatelistov ob pomembnih obletnicah z ostalimi društvi v občini. Tudi predsednik Košarkarskega kluba Škofja Loka Janez Gaber je v predstavitvi 60 let košarke v Škofji Loki pohvalil tradicionalno sodelovanje z domačimi filatelisti.

Matjaž Metaj, urednik Zbornika 1949-2014, dr. Janez Cerkvenc, podpredsednik škofjeloških filatelistov in ljubljanski filatelista dr. Andro Alujevič (od leve proti desni) živahno komentirajo razstavljene zbirke

Jubilejna filatelistična razstava, ki smo jo v 140 vitrinah s 37 eksponati posvetili tudi 210. obletnici rojstva in 135. obletnici smrti rojaka Lovrenca Koširja, je bila odraz in pregled dolgoletnega uspešnega dela škofjeloških zbiralcev. Prav vsi razstavljalci, med njimi 16 mladincev, smo osvojili visoka odličja na domačih, meddruštvenih, državnih in mednarodnih filatelističnih razstavah. Bogato slovensko poštno

Filatelist Peter Grzetič (v sredini) v pogovoru z veterani Košarkarskega kluba Škofja Loka, v ozadju eksponati s športno tematiko

zgodovino smo predstavili z zbirkami Aleksandra Elsnerja *Slovenska poštna znamka praznuje častljivih 95 let* in *Poštna zgodovina Škofje Loke* ter zbirko dr. Janeza Cerkvencika *Lovrenc Košir in poštna znamka*. To tematiko so popestrile tudi *Razglednice Škofje Loke* Boštjana Debeljaka in *Razglednice Stare Loke* Petra Grzetiča. Del razstave, 12 eksponatov s športno tematiko, smo posvetili 60-letnici košarke v Škofji Loki. Med njimi se je z zbirko *Košarka* predstavil mladi in perspektivni košarkar Jaka Šiberle, z zbirko *Lahka atletika* pa še vedno športno aktivni senior Anton Kašivnik. V tradicionalni filateliji smo

uživali ob zbirki Mihaela Focka *Companhia do Nyassa 1894-1929*. Ostali smo se predstavili s tematskimi zbirkami iz sveta športa, živalstva, narave, letalstva, aeronavtičke, zabavništva, mineralov in rudarstva.

Mladi filatelist Gašper Murn je povezoval kulturni program na odprtju filatelistične razstave v Sokolskem domu, v ozadju Pevski zbor Lubnik

V Zborniku 1949-2014, ki je izšel v 300 izvodih, je uredniški odbor (Matjaž Metaj, Srečko Beričič, Janez Cerkvenc, Boris Klemenčič in Jernej Tavčar) na 64 straneh predstavil predvsem aktivnosti društva od že dokumentirane 50-letnice (Zbornik 1949-1999) dalje. Na prvi strani zbornika župan Občine Škofja Loka, mag. Miha Ješe, izrazi laskavo priznanje: „Loški filatelisti so uveljavljena znamka, ki zagotavlja strokovnost, kakovost, prizadevnost in aktualnost“. Na naslednjih straneh, v prispevku predsednika društva, mag. Srečka Beričiča, je med uspešnimi razstavami v Škofji Loki omenjena 4. državna filatelistična razstava Lokafila 2004, kjer je dr. Ernst Bernardini iz Avstrije predstavil biografijo Lovrenca Koširja, ob 200. obletnici rojstva. Zanimiv je tudi podatek, da so doslej največjo razstavo evropske filatelistične zveze Europhila pripravili prav škofjeloški filatelisti leta 2012 v Sokolskem domu, kjer je 51 filatelistov predstavilo svoje tekmovalne eksponente v 146 razstavnih vitrinah. Omenje-

no je tudi 10 let delovanja filatelističnega krožka na Osnovni šola Škofja Loka-Mesto, kjer se je novembra 2013 predstavilo 20 nekdanjih krožkarjev s svojimi zbirkami. V daljšem prispevku tajnik društva in urednik zbornika, Matjaž Metaj, opiše delovanja društva od začetka v letu 1949 do konca leta 2013 in ga opremi z bogatim in zanimivim slikovnim gradivom. Prav tako dokumentirano opiše dr. Janez Cerkvenc ob letošnjih obletnicah loškega rojaka Lovrenca Koširja. Opiše njegovo življenje, od leta 1836, ko je prvič predpostavljenim na pošti predstavil svoj predlog o plačevanju poštne s pisemsko (poštno) znamko, do predstavitve njegove biografije v knjigi dr. E. Bernardinija iz leta 2004, kjer so sistematično in znanstveno obdelani vsi znani dokumenti o Lovrencu Koširju. Matjaž Metaj je pripravil tudi izdaje FD Lovro Košir, Škofja Loka od leta 2000 do 2013: dotiskane celine, maksimum karte, osebne poštne znamke in priložnostne poštne žige.

Utrinek na odprtju filatelistične razstave (od leve): Matjaž Metaj tajnik FD Lovro Košir, Janez Gaber, predsednik Košarkarskega kluba, mag. Miha Ješe, župan Občine Škofja Loka in dr. Veselko Guštin, tajnik FZS s soprogo

Na koncu zbornika je seznam razstavljavcev in njihovih eksponatov ter prispevek dr. Janeza Cerkvencika k jubileju košarke v Škofji Loki (1954-2014). Pisec je tudi nekdanji košarkar, ki doži-

veto opiše zgodovino loške košarke in obenem utemelji povezanost s filatelijo, saj je zbiranje znamk z motivi košarke, zlasti pri mladih filatelistih, ena najbolj razširjenih vej športne tematike.

Po osnutku akademske slikarke Maje Šubic, smo izdali priložnostno dotiskano poštno celino z likom Lovrenca Koširja, našega rojaka in pobudnika poštne znamke, simbolično v ospredju pred Rowlandom Hillom. Z dvema priložnostnima žigoma smo obeležili oba jubilejna dogodka. Žiga in celine, skupaj z jubilejnim zbornikom, so bili na voljo vsem ljubiteljem filatelije ob odprtju razstave na izpostavljenem okencu Pošte Slovenije.

Priložnostni žig in naslovna stran jubilejnega zbornika

Filatelistična zveza Slovenija je podelila našemu društvu doslej visoka priznanja pri ocenjevanju aktivnosti društev. Za ocenjevalno obdobje 2008-2009 smo prejeli diplomu za osvoje-no 1. mesto, za 2. mesto v obdobju 2009-2011 in 3. mesto letos, za obdobje 2012-2013. Priznanja Filatelistične zveze Slovenije so doslej prejeli: Albert Murn, zlato odličje Lovrenc Košir za življenjsko delo v filateliji; odličje Lovrenc Košir za zasluge na organizacijskem in strokovnem področju filatelije: srebrno - dr. Janez Cerkvenik in mag. Srečko Beri-čič, bronasto- Aleksander Elsner, Mihael Šesek, Primož Čebulj in Matjaž Metaj. Na letošnjem zboru članov FZS v Ljubljani je Mihael I. Fock prejel naziv zaslužni filatelista Filatelistične zveze Slovenije za dolgoletno vsestransko delo v filateliji doma in po svetu.

Zahvaljujemo se Občini Škofja Loka, Filatelistični zvezi Slovenije in Pošti Slovenije za odlično sodelovanje in podporo pri našem delu.

Besedilo in fotografije: Srečko Beričič
srecko.bericic@yahoo.com

Zasedanje MULTILATERALE v Lihtenštajnu

V lihtenštajnskem mestecu Schaan se je 4. in 5. junija 2014 odvijalo vsakoletno zasedanje Multilaterale. To je regionalno združenje, ki povezuje filatelistične zveze in poštne uprave srednjeevropskih držav. Članice so Nemčija, Avstrija, Švica, Nizozemska in Lihtenštajn. Z izjemo Nizozemske torej nemško govoreče države in je zato tudi glavni pogovorni jezik, kot pri združen-

ju Alpe-Jadran, nemški. Letos sta bili na srečanje povabljeni tudi Luksemburg in Slovenija, odsotna pa je bila Nizozemska. FZS je na srečanju zastopal predsednik Peter Suhadolc, ki je na zasedanju predstavil delovanje naše Zveze.

Več prisotnih nas sicer dobro pozna, saj so bili tam predsednik in podpredsednik avstrijske zveze Anton Tettinek in Alfred Kunz ter podpredsednik švi-

carske zveze Jvo Bader. Luksemburg je zastopal predsednik Jos Wolff, bivši predsednik FIP, Nemčijo pa novi predsednik zveze Uwe Decker. Gostila sta nas predsednik lihtenštajnske zveze Peter Marxer in predstavnik filatelističnega oddelka lihtenštajnske poštne uprave Norbert Hasler. Poštne uprave so v glavnem zastopali predstavniki oddelkov za znamke in poštne storitve.

Zasedanje se je odvijalo najprej na vzporednih sestankih filatelističnih zvez in poštne uprav, katerima je sledilo skupno plenarno zasedanje. Na sestanku zvez smo razpravljali o novostih na filatelističnem področju, o pobudi Lindauer Bote, o razstavah Multilaterale in zadevnih pravilnikih, o izmenjavi sodnikov, o odprti in moderni filateliji ter na kratko o stanju v FEPA in bližnjem kongresu FIP v Koreji. Na skupnem sestanku s poštne upravami pa še o reklamiranju filatelije in skupnih filatelističnih izdaj, kot so znamke serij EUROPA in božične znamke, o predstavitvi spletne aplikacije Phila-Wiki, ki jo je pripravila avstrijske poštne uprave, in bo dovoljevala brskanje po spletu za izdajami poštne znamk. S tem cilja na novo generacijo »spletnih« filatelistov. Pri vseh poštne organizacijah je namreč prisotno stalno upadanje abonentov.

V okviru pobude Lindauer Bote, ki je bila poštna povezava Lindaua z Milanom preko prelaza Spluga in Via Mala, bodo poštne uprave ponudile skupno izdajo znamk in poštne žige (enake, vendar v različnih barvah) v mestih vzdolž nekdanje poštne poti, Lindau

(Nemčija), Bregenz (Avstrija), Balzers (Lihtenštajn), Chur (Švica). Zveze pa bodo priredile srečanja in organizirane avtobusne izlete, ki bodo povezovali te kraje, kjer bodo manjše filatelistične razstave in druge prireditve od 26. do 28. septembra 2014.

Konec avgusta bo na sporedu razstava Multilaterale v Haldensleubu v Nemčiji s približno 200 eksponati in 800 vitrinami. Razstave se organizirajo vsake tri leta v eni izmed držav članic. Tako je bila leta 2008 na Dunaju (v okviru FEPA razstave WIPA) in leta 2011 v Churu. Leta 2017 naj bi bila na Nizozemskem. Ker pa še ni nič dogovorjenega s tem v zvezi, je Wolff predlagal, da naj bi bila razstava v Luksemburgu.

V okviru srečanja smo si ogledali filatelistični oddelek poštne uprave Lihtenštajn, ki nas je tudi gostila na dveh večerjih. V povzetku so bile vse članice enotne glede na morebitno razširitev Multilaterale na Slovenijo in Luksemburg. Ker je IO FZS že dal pozitivno mnenje za našo morebitno pridružitve, sem najavil, da bomo poslali v doglednem času zadevno prošnjo in povabili k sodelovanju tudi Pošto Slovenije.

Peter Suhadolc
suhadolcpeter@gmail.com

Poštna znamka pomagajo misijonom v Afriki

Slovenski misijonarji v Afriki živijo za druge, za sočloveka, za ljudi, ki jih v resnici potrebujejo. Oni so nemočni brez pomoči drugih. Znamke so eden od izrednih načinov, s katerim se jim lahko pomaga. S pomočjo najpopularnejšega hobija na svetu slovenski misijonarji pomagajo revnim in lačnim v afriških deželah v Malaviju in v Zambiji.

Izum poštna znamka – kot sredstva vnaprejšnjega plačila poštnih storitev – v sredini 19. stoletja je poenostavil izmenjavo pisane besede. Dopisovanje je postalo dostopno navadnim ljudem. Masovno dopisovanje in uporaba poštnih znamk za označevanje poštnine je imelo za posledico nastanek najbolj razširjenega hobija na svetu, filatelije.

Dvajset let po izumu poštna znamka so bila osnovana filatelistična društva in posebne trgovine za odkup znamk iz vsega sveta. Z ustanovitvijo Svetovne poštna zveze leta 1874 v Bernu, glavnem mestu Švice, in z uvedbo novega načina prevoza poštnih pošiljk (cestni in zračni promet) se je začel povečevati poštni promet, s tem uporaba poštnih znamk različnih držav in teritorijev, 250 po številu. Že ob samem začetku uporabe poštnih

znamk so znamke postale promocijski medij (promocija državne dediščine, znamenitih ljudi, krajev in dogodkov). Poleg plačevanja poštnih storitev, sredstva zbiranja in promocije so znamke postale predmet vse večjega trgovanja, pri katerem so redki primerki znamk ali zbirke dosegale izjemno visoke cene.

Da se lahko s poštnimi znamkami pomaga lačnim in siromašnim, seveda večina navadnih bralcev ne ve. V to nas je prepričal jezuitski brat Stjepan Dilber iz hrvaške province Družbe Jezusove v Zagrebu že v šestdesetih letih preteklega stoletja. Ta zagreti filatelista je med svojim študijem v Avstriji, ko so bila pisma glavno sredstvo komunikacije, spoznal, da lahko s poštnimi znamkami pomaga svojemu rodnemu bratu Iliji pri njegovem misijonskem delovanju v Afriki.

V šestinštiridesetih letih, kolikor se ukvarja z zbiranjem znamk in pomoči misijonom, je samo s prodajo poštnih znamk omogočil izgradnjo kar nekaj cerkva in šolskih centrov. Pomagal je tudi pri nabiranju hrane in pri šolanju najrevnejših otrok v nekaj afriških državah. Številni hrvaški mediji so prinesli vest o tem Stjepanovem nenavadnem načinu zbiranja pomoči. To je bil razlog, da mu je predsednik Republike Hrvaške leta 2011 izročil posebno priznanje: »Ponos Hrvaške«. »Vsak dan prejemam od številnih sodelavcev in nepoznanih oseb znamke in včasih cele komplete

Zaradi nenavadnega in obenem humanega načina pomoči ljudem v stiski, je poznani filatelista, brat Stjepan Dilber, Družbe Jezusove, Prejel leta 2011 posebno priznanje od predsednika republike Hrvaške, Ive Josipovića, red: "Ponos Hrvatske" (Ponos Hrvaške).

albumov. Od organizatorjev nagradnih iger po žrebu zelo pogosto dobivam po deset tisoč kuvert, s katerih potem odstranjujem znamke, jih sušim in likam ter zlagam v albume po temah. Tako pripravljene znamke potem prodajam po boljših cenah, kot se prodajajo na filatelističnem trgu. Celotni znesek, ki ga dobim od prodaje, pošljem misijonarjem v Afriki za človekoljubne

Slovesni misijonar pater Stanko Rozman že več kot 45 let deluje kot misijonar v Afriki.

namene,« pravi brat Stjepan in dodaja: »Posebno dobro sodelujem s slovenskim misijonarjem patrom Stankom Rozmanom in z Lojzeto Podgrajškom v Malaviju in Janezom Mujdricom v Ložetu Grošljem v Zambiji, katerim pošiljam darove že dvajset let.« V zadnjem biltenu Misijonskega urada v Zagrebu, izdanem konec decembra 2013, so objavljena pisma slovenskih misijonarjev v Afriki. V njih ti misijonarji poročajo o svojih zadnjih projektih ter se zahvaljujejo dobrotnikom za hitro pomoč pri izgradnji šolskega centra in cerkve sv. Male Terezije v Malaviju.

Kaplja rose za Afriko

»V Afriki je veliko lačnih in revnih ljudi, ki potrebujejo našo pomoč. Mi ne moremo rešiti vseh ljudi, ampak lahko rešimo enega človeka, eno družino. Reševanje enega človeka pomeni, da smo rešili svet. Delo za enega človeka je kaplja v morju. Tudi vi ste lahko kaplja v morje, kaplja rose, ki izpere solze iz njihovih oči, iz oči njihovih družin. Ta vaša kaplja rose za njih lahko pomeni življenje,« poroča bosanski frančiškan, fra Juro Tokalić, bivši misijonar v Afriki.

Tisti, ki hočejo pomagati pri nabiranju pomoči za misijone (šolanje siromašnih dijakov, pomoč lačnim otrokom, izgradnja šol, cerkva in podobno) s poštnimi znamkami ali na kakšen drug način (s telefonskimi karticami, starimi kovanci ipd.), lahko pošljejo svojo pomoč na naslov: Misijski ured, Brat Stjepan Dilber, Dl. Palmotićevega 31, p. p. 699, 10001 Zagreb, Hrvaška. Lahko pa tudi pokličete brata Stjepana Dilberja na telefonsko številko: +385 4803 080. Ne glede na to, kakšna je pomoč, četudi je skromna, velja narodni pregovor: »Zrno do zrna pogača, kamen na kamen palača«. Ta pregovor naj nas prepriča, da je vsaka naša pomoč potrebnim vedno dobrodošla.

Slovenski misijonarji v Afriki

V tem članku objavljamo pogovor s patrom Stankom Rozmanom iz slovenske province Družbe Jezusove, ki najdlje sodeluje s Stjepanom Dilberjem. Njuno medsebojno sodelovanje se je začelo pred dvajsetimi leti, odkar je bil pater Stanko v službi v Zambiji skupaj s Sjepanovim rodnim bratom Ilijem, ki je več kot 25 let pastoralno deloval na črnem kontinentu.

Pater Lojzet Podgrašek deluje kot misijonar v Malaviju.

Ali se lahko na kratko predstavite? Kdaj in zakaj ste se odločili za misijone, kako dolgo ste že v misijonih?

Rodil sem se 7. marca 1942 v Korvorju pri Tržiču. V osnovno šolo sem hodil prav tam. Gimnazijo sem končal v Kranju. V gimnazijskih letih sem prišel v stik z jezuiti na Brezjah. Po končani gimnaziji sem odšel v jezuitski novicijat v Zagreb. Niti trda preizkušnja vojaščine v Štipu niti skušnjave sveta me niso odvrnile od začrtane poti. Na vsak način sem hotel postati jezuit in misijonar. Leta študija filozofije na Jordanovcu so me samo okrepila v mojih namenih. Res so me predstojniki poslali v misijone. Ne na Kitajsko, o kateri sem sanjal, ampak v Zambijo. Tam sem pristal 11. februarja leta 1968.

S katerimi problemi se srečujete v vaši župniji?

Za tiste, ki ne vedo, kje je država Malavi, naj pogledajo v mapo Afrike. Tam bodo v centru Afrike, malo bolj proti vzhodu, našli jezero Malavi. Zahodno, vzdolž skoraj tisoč kilometrov dolgega jezera, bodo našli državo Malavi. Na zemljevidu je videti zelo majhna, v resnici pa je petkrat večja od Slovenije in ima 15 milijonov prebivalcev. Nekako na sredini države, spet v sredini med

jezerom in zambijsko mejo, se nahaja mesto Kasungu. V tem mestu je naša župnija sv. Jožefa. Župnija je velika kot Gorenjska. Ima okoli 200.000 prebivalcev. Mesto samo jih šteje 60.000. Znano je, da je Malavi ena od najrevnejših dežel na svetu. Zato ni čudno, da imamo veliko revežev. Poleg teh je veliko sirot, kar 10 odstotkov prebivalstva. Tako imamo v župniji več kot 20.000 sirot. V takih razmerah je pastoralno delo težko. Rekel sem si: Kako bomo pridigali lačnim otrokom in ljudem!? Najprej jim pomagajmo do kruha in do človeka dostojnega življenja. Zato smo se lotili programa pomoči sirotam in bolnim. Posebno bolnikov, obolelih za AIDS-om, je veliko. Sirotam dajemo pomoč v hrani, obleki, šolninah ... Bolnike obiskujemo po vaseh. Verniki se sami organizirajo, seveda pod našim vodstvom. V njihovi bedi jim cerkvena zgradba veliko pomeni. Cerkve vabijo ljudi, jim dajejo duhovno hrano, usmerjajo socialno delo, jim dajejo upanje: v Boga in v boljše življenje že tu na Zemlji. Cerkve so večinoma s slamo krite. Zato verniki sanjajo o dostojni cerkvi, pokriti s pločevinastimi ploščami. Kar nekaj cerkva je obnovljenih ali na novo zgrajenih prav s pomočjo dobrotnikov, kot so brat Stjepan Dilber in njegovi prijatelji.

Kako dobite sredstva, ki so vam pri delu potrebna?

Pred slovensko neodvisnostjo je bilo zelo težko organizirati pomoč iz domovine. Zato smo se naslanjali na dobrotnike iz Avstrije in Kanade. V Avstriji imam prijatelja gospoda Jožeta Kopeiniga. Prek njega smo dobivali sredstva za nabavo vozil. V Torontu imam veliko prijateljev misijonov. Oni so mi stali ob strani. Brat Ilija Dilber pa je bil dobrotnik in prijatelj ves čas. V Zambiji je zgradil cerkev sv. Jožefa v Nangomi in

mi veliko pomagal z nasveti. V Malaviju pa nam je pomagal pri gradnji naslednjih cerkva: sv. Rafaela v kraju Chidzenje, sv. Ignacija v kraju Kaziwa, sv. Marka v kraju Senjere, cerkve Kristusa Kralja v kraju Thondolo. Njegovo delo je prevzel prav njegov rodni brat Stjepan. Pomagal nam je obnoviti cerkev sv. Terezije in sedaj imamo obljubljeni pomoč za obnovo in povečanje cerkve Sv. Duha v kraju Kamphulu. Brat Ilija Dilber se je posebno zanimal za dobrobit lačnih otrok, za katere mi je redno ob božiču poslal dar. Tudi brat Stjepan nadaljuje s to tradicijo. Obema sem iz srca hvaležen. Pa tudi vsem, ki so jim pomagali, saj mi brez dobrotnikov nobeden ne bi mogel pomagati.

Ali veste, da se hrvaški jezuit ukvarja s filatelijo in da tako zbira pomoč za Vaše delo?

Iz odgovorov na prejšnja vprašanja lahko sklepate, da za tega filatelista prav dobro vem. To je Stjepan Dilber, brat Ilija Dilberja. Prav Ilija mi je v času gradnje cerkve sv. Jožefa povedal: »Stanko, ali veš, od kod imam denar za gradnjo cerkve?» Seveda nisem vedel. Pa mi je zaupal: »Imam brata Stjepana, ki v Rimu zbira znamke, jih ureja in prodaja. Izkupiček mi pošilja.« Ilija je bil zelo ponosen na svojega brata Stjepana, ki je vsa leta zbiral znamke, kjerkoli je služboval. Ko je bil Ilija še v Zambiji, je šla pomoč v glavnem njemu. Po njegovi vrnitvi iz misijonov zaradi zdravstvenih razlogov, se je posvetil pomoči nam misijonarjem. Izdal je nekaj knjižic, populariziral misijone v rodni Hrvaški in tudi v Sloveniji. Ko sem bil enkrat pri njem na obisku, mi je povedal, da je pričakoval, da bo pomoč usahnila. A na njegovo začudenje se je pomoč dobrih ljudi podvojila. Po njegovi smrti brat Stjepan sam nadaljuje to misijonsko delo. Tako

vem, da bo obnova cerkve Sv. Duha sad njegovih prizadevanj.

Eritrejski škof redovnik Marko Dobretić na znamki Hrvaške pošte Mostar, Bosna in Hercegovine.

Znamke so idealno sredstvo za spodbujanje pomoči. Znamka Jerseyja ob 50. obletnici UNICEF-a.

In na koncu še beseda bralcem, ki bi bili pripravljene s svojo pomočjo olajšati Vaše misijonsko delo.

Že več kot dvajset let dobivam pomoč prek bratov Dilber. Ta pomoč pa pride od vas, dragi bralci in prijatelji misijonov. Res sem vam iz srca hvaležen. Potrebe so velike, a kakor je bilo zgoraj rečeno: »Zrno do zrna pogača, ...« Ob vsem tem obupnem položaju revnih ljudi ne zapirajmo oči. Prižgimo svečo in pogledjmo sobratu v obraz. Boljše je prižgati svečo, kot pa preklinjati temo. Res upam, da se bo naše delo z vašo pomočjo nadaljevalo. Od leta 1968 sem v Afriki, če izvezem študijska leta. Vsa ta leta so me dobrotniki spremljali z molitvijo in svojimi darovi. Vse moje delo je prepleteno z življenjem dobrotnikov in si brez njih ne morem zamisliti svojega misijonskega delovanja.

Ivo Aščić
ascic.ivo@gmail.com
svobodni filatelistični novinar
iz Hrvaške, član AIJP-a

Kako navduševati mlade za filatelijo

Slovenski misijonarji v Afriki živijo za druge, za sočloveka, za ljudi, ki jih v resnici potrebujejo. Oni so nemočni brez pomoči drugih. Znamke so eden od izrednih načinov, s katerim se jim lahko pomaga. S pomočjo najpopularnejšega hobija na svetu slovenski misijonarji pomagajo revnim in lačnim v afriških deželah v Malaviju in v Zambiji.

Sem navdušen filatelista od svojega šestega leta naprej, torej triinpetdeset let. Vesel sem bil razglednic in pisem z znamkami in za kuvertami z znamkami sem brskal tudi po smetnjakih, kjer so firme po koncu delovnega dne odmetavale staro pošto. Z očetom sva živela sama in na kosilo sva hodila Na breg v Novem mestu, kamor je zahajal tudi naš veliki umetnik Božidar Jakac. Ko sem sčasoma hodil na kosila sam, sem večkrat goljufal samega sebe, ko nisem šel na kosilo in si za ta denar kupoval znamke. Zbiral sem vse jugoslovanske znamke, ki so jih izdajali leto za letom. Znamke so bile drage, albumi še bolj. Spominjam se, kako sem hodil vsak dan pred izložbo Knjigarne Mladinska knjiga gledat in občudovat razstavljen album za znamke in kasneje sem si ga s prihranki tudi kupil.

Znamke so bile samo moj svet. Spoznaval sem različna mesta takratne države in razne podobe na znamkah,

živali, umetniške slike,... - znamke so mi pripovedovale zgodbe. Znamke so bile tudi moje največje bogastvo in to večpomensko; najdražja znamka v Jugoslaviji, »Esperanto«, je bila dolgo nedosegljiva zame, saj sem jo zbirki dodal šele po diplomi, ko sem že bil podjetnik s svojo firmo.

Ob razpadu Jugoslavije so nastale nove države. Želel sem nadaljevati zbiranje znamk prvotnega teritorija in vztrajal celih pet let. Zaradi različnih težav sem tak način zbiranja opustil in ohranil sem zbiranje slovenskih znamk. Ob zbiranju znamk sem spoznal tudi veliko zanimivih ljudi, ki zbirajo znamke.

Razmišljal sem, kako bi oče filatelista navdušil za filatelijo sina ali hčer. Znano je, da ob smrti starejšega filatelista njegovo zbirko prodajo za neko povprečno ceno. Razmišljal sem, kako navdušiti otroka za filatelijo.

Spomnil sem se, da bi lahko filatelista zbiral znamke za otroka po njegovem

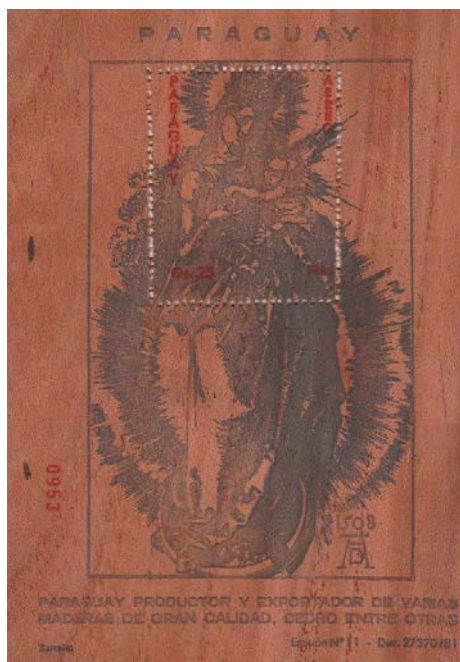
letniku rojstva, znamke vsega sveta, vseh držav, ki v tistem letu izdajo znamke. Tako sem svojemu sinu, ko je bil star dvajset let, predlagal, da bi skupaj zbrala kompletni letnik 1986, letnik njegovega rojstva. Pobudo je sprejel z navdušenjem in tako sva štiri leta zbirala znamke vsega sveta. Ob zbiranju

Slovenija

Slovenija (uradno Republika Slovenija) je parlamentarna republika na skrajnem jugu Srednje Evrope in na skrajnem severu Sredozemlja. Država na zahodu meji na Italijo, na severu na Avstrijo, na severovzhodu na Madžarsko, na vzhodu in jugu na Hrvaško. Glavno mesto Slovenije je Ljubljana. Uradni jezik je slovenščina Slovenija je razdeljena na občine. Ima površino 20.273 km². Nahaja se na stičišču alpskega, sredozemskega, panonskega in dinarskega sveta. Slovenska obala Jadranskega morja je dolga 46,6 km. Najvišji vrh je Triglav (2864 m). Republika Slovenija je članica Organizacije združenih narodov, zveze NATO, Evropske unije in Schengenskega sporazuma.

Sin je izdelal za vsako državo, izdajatelja, vodilni listek z osnovnimi podatki

Paraguay, blok iz lesa, cedrovega furnirja

in urejanju znamk sem sina nevsiljivo učil nekatere zakonitosti filatelije: kako ravnati z znamkami, kako uporabljati pinceto ... Ker je več izdajateljev katalogov, sva vse nežigosane znamke zbirala po metodah Michel, Scott in Yvert. Zanimivo je, da so v nekaterih katalogih neke znamke, ki jih v drugih ni. Da bi bila zbirka bolj popolna, sva se odločila, da zbereva vse po vseh katalogih. V veliko pomoč nama je bila sodobna tehnologija - internet, to pa mladi obvladajo in tu je sin večkrat učil mene. Največ sva našla na spletni strani Delcampe. Veliko zbiralcev sva našla tudi direktno in se z nekaterimi celo spoprijateljila.

Zelo dobro sva sodelovala, sin pa je bil zaradi dela z računalnikom še bolj navdušen. V štirih, petih letih sva tako zbrala vse. Zbirka je zelo obsežna in lepa.

V letu 1986 je bilo v svetu 238 izdajateljev poštne znamke; v Evropi 54, v Afriki 60, v Aziji 41, v Amerikah 26, v Avstraliji in Oceaniji 39 in na Karibskih otokih 28.

Sin je pridobil veliko znanja s področja filatelije, znamke so nudile veliko informacij z različnih področij življenja, vez oče - sin je bila ves čas zelo močna in sodelovanje odlično. Želim si, da bi nekega dne moj sin na podoben način navdušil svojega naslednika za filatelijo in tradicija bi se zopet prenesla na mladi rod. Na takšen način znamke v zbirkah ostajajo kot družinsko blago in jih ne prodajo; zbirke so spomin na deda, očeta... in zbirke se starajo, rastejo in se bogatijo.

Filatelistom prijazno svetujem, da naredijo, kot sem naredil sam. Na takšen način bodo zbirke ostale doma in ne bodo pristale v rokah nepoštenih trgovcev. Izhod je v navduševanju mladih za znamke.

Dušan J. Oberč /
Kulturno društvo ProArsPro /
proarspro@gmail.com

Kot zanimivosti izdane v letu 1986, naj omenim izdajo Bolivije, 6 blokov iz kovine - staniol

Podstrešje

V Dnevniku smo 10. 7. 2014 v rubriki Filatelija lahko prebrali zgodbo o znamki Britanske Gvajane za 1 Cent iz leta 1856, ki je bila po naključju najdena in je bila na dražbi prodana za 9,48 milijona dolarjev. Seveda so optimisti takoj skočili na naša podstrešja in kleti ter pobrskali za kakim takim »zakladom«.

Žig V. METTARIA: svetovna redkost ali navaden ponaredek?

Ta znamka je samo ena med nekaj poznanimi redkostmi na svetu. Brali smo še zgodbe o Črnem peniju iz leta 1840, Mauricijusoma za 1 in 2 penija iz leta 1847, pa o znamki Švedske za 3 šilinge iz leta 1855 v rumeni barvi, pa »bikove oči« iz Brazzilije na pismu prvega dne iz leta 1843, pa še kaj. Zanimivo pa je, da so bile vse te svetovne redkosti najdene v »domačih« logih in ne kje drugje.

Vsaka taka znamka ima za seboj celo zgodbo. Zato ima avtor prispevka Filatelije kar prav, ko piše, da je verjetnost, da kaj takega najdemo tudi pri nas, ista kot dobiti glavni dobiček na

Euro Jackpotu. Seveda se pa takoj postavi vprašanje, kaj pa lahko najdemo na naših podstrešjih. Najbolj odmevna je bila najdba na podstrešju trgovcev Mihelčič v Zagorju, kjer je bilo polno starih ovojnic, ki jih še danes velikokrat najdemo v prodaji. Vendar je šlo tu za običajno službeno dopisovanje z običajnimi (avstrijskimi) znamkami. Odmeven je bil prispevek v NF 3/2004, ko naj bi se našel – do takrat nepoznan – žig SAGURJA, Zagorja na Krasu. V naslednji številki sem ta žig kometiral, da je lahko samo »dober« ponaredek žiga, ki je nastal iz žiga SAGURIE. Podobno »redkost« lahko vidimo na Sliki 1,

žig Mettaria. Takih zgodb je veliko, tako o žigih, znamkah kot pretiskih na znamkah in pismih ali dopisnicah.

Ko iščemo in brskamo po podstrešjih, kaj lahko najdemo? Predvsem moramo vedeti, da so to avstrijske, italijanske ali nemške znamke (na pismih) oziroma celine. Zato moramo tudi v tovrstnih katalogih pogledati, kaj je najbolj dragocenega.

1. Prav gotovo so zanimive uporabe na pismih prve izdaje avstrijskih znamk iz leta 1850 v raznih barvnih odtenkih, papirjih in tiskih. Za četvorček na pismu bi lahko iztržili tudi nekaj deset tisoč evrov. Tu bomo pozorni na uporabo znamk Lombardsko-Beneškega kraljestva na Avstrijskem. Sicer redki primeri, a pogledati je treba, če je nazivna vrednost v soldih, namesto v krajcarjih.
2. Najdragocenejša avstrijska znamka je časopisna za 6 krajcarjev v cinober-rdeči barvi. Prave – razen na sliki ali kaki razstavi – še nisem videl. Morda bi jo lahko našli na kakem časopisnem traku (pasici), ki je zašla na Slovensko. Cena take najdbe bi bila nekaj deset tisoč evrov.
3. Pozorni bodimo še na znamke (na pismih) visokih nominal 1 Krona ali 10 Kron, ker je tako pismo lahko ocenjeno nekaj sto do nekaj tisoč evrov. Z letom 1918 in delno v začetku leta 1919 je bila v uporaba avstrijskih znamk zaključena.
4. Konec leta 1918 smo dobili na Primorskem pretiskane avstrijske znamke z napisom »Regno d' Italia/ Venezia Giulia«. Tu izstopa znamka za 10 Kron. A kot vemo, je bila celotna naklada (37 kosov) kupljena na pošti v Trstu in tudi delno poslana in darovana raznim znanim

osebnostim. Na kaki avkciji se jo da videti na pismu in cena se približuje sto tisočem evrom. Vse pa imajo žig TRIESTE/TRIEST. Zanimive so še ostale znamke iz te serije v Kronah: 2, 3 in 4, ki bi jih lahko kje našli.

5. Podobne zanimivosti srečamo še v Prekmurju, kjer se je (neslužbeno) uporabljal ročni pretisk »SHS« in »Preko/murje / SHS« na (redkih in maloštevilnih) madžarskih znamkah v Beltincih in Dobrovniku.
6. Pa smo že pri verigarjih: samo dobri poznavalci bodo povedali, ali je znamka kaj vredna ali ne, ko bodo ugotovili odtenek barve, vrsto papirja, tiska in zobčanja.
7. Pri znamkah Kraljevine Jugoslavije moramo biti pozorni na znamke višjih nazivnih vrednosti 10, 20, 25 in 30 din, ali ne gre morda za pretiske XXXX na rednih znamkah, znamke Pen-kluba, ali kako znamko s poznanostjo, ali še bolje z nepoznano napako.
8. Na Primorskem preverimo italijanske znamke in bodimo pozorni na nekatere znamke visokih nazivnih vrednosti: 5, 10, 20, 25 ali 50 lir, ki so izhajale v letih 1919-1943. Iz tega obdobja je zanimiva še dopisnica iz serije »Imperiale« (s podobo Viktorja Emanuela III v vijolični barvi) za 50 centov iz leta 1939. Za novo ali potovano bomo iztržili kar nekaj sto evrov.
9. Obdobje 1941-1945 je na Slovenskem najbolj filatelistično zanimivo in tu lahko najdemo kak »manjši« zaklad. Pri nemških znamkah ni pričakovati kakih posebnosti. Tudi tu imamo nekaj zanimivih dopisnic: izstopa dopisnica s Hindenburgom s pretiskano vrednostjo 6 Pf. na 15 Pf. in napisom Postkarte, v lila-rdeči barvi na – pozor – belem kredastem

papirju. Za lepo potovano lahko iztržimo tudi do tisoč evrov.

10. V Ljubljanski pokrajini je bilo kar nekaj zanimivih uporabljenih in neuporabljenih pretiskov na jugoslovanskih znamkah, pozneje na italijanskih. Vsi ti pretiski – tako italijanski kot nemški, posebno še na pismih ali dopisnicah, so kar cenjeni in manj kot 50 evrov ne bomo dobili zanje.
11. Obdobje po 9. 5. 1945 je zanimivo še vse tja do konca leta. Omenimo najprej pretisk na nemških in madžarskih znamkah ter znamkah Ljubljanske pokrajine: SLOVENIJA/Jugoslavija. Na potovanem pismu bomo zanje dobili od 100 pa tja do 1000 evrov.
12. Na Primorskem smo uporabljali pretiske A.M.G.-V.G. v delu cone A in TRIESTE/Trst, FIUME/RIJEKA in ISTRRA (2. pretisk) v coni B Julijske krajine. Vse ovojnice, dopisnice s temi znamkami so zelo cenjene in če najdemo poln kovček takega materiala, si bomo lahko kupili kar dober avto (slika 2). Tu predvsem izstopajo znamke visokih nazivnih

vrednosti: 10, 15, 20, 30, 35 in 50 Lir. Posebno poglavje so redne pretiskane znamke za Slovensko Primorje in Istro z napisom Porto in vrednostjo v lirah. V teh serijah je poznanih precejšnje število napak in različnih pretiskov »kvadratkov« in črk. Prav gotovo izstopa izdaja leta 1946 s »tankimi« številkami. Ovojnice z uporabo teh porto znamk so ZELO redke in cenjene.

13. V Svobodnem tržaškem ozemlju od 1948 do 1954 je najbolj zanimivo pismo ali dopisnica s prvo in drugo serijo porto znamk za Rdeči križ, ter seveda uporaba bloka Železnice in znamke Esperanto za 300 din na zares potovanem pismu ali dopisnici. Posebno poglavje so pretiskane jugoslovanske dopisnice, kjer po katalogu ni nobena vredna manj kot 50 evrov.

Kako pa v republiki Jugoslaviji in Sloveniji? Najprej omenimo uporabo bloka železnice ali znamke Esperanto za 300 din, morda še blok Užice, pa še kako redko znamko na pismu. V Jugoslaviji smo zelo težko našli končnice priložnostnih serij na pismih. Za obdobje po letu 1960 pa splošno velja, da so zelo cenjene ovojnice in dopisnice z znamkami, ki imajo kake napake.

Sedaj pa brž k starim mamam v kleti in podstrešja v lov za zakladom...

Veselko Guštin
veselko.gustin@gmail.com

Ovojnica, ki je za italijanske in hrvaške filateliste ne bi smelo biti.

V spomin

Klaus E. Eitner
(1931 – 2014)

Klaus E. Eitner se je rodil 26. junija 1931 v Stettinu /današnji **Szczecin** na Poljskem/. Kot diplomirani ekonomist

je od začetka kariere več let deloval v podjetju, ki je v Peruju pridobivalo nafto in premog. Po vrnitvi v Nemčijo leta 1970 se je pričela njegova kariera v filateliji. Za svojo zbirko Peruja je prejel veliko zlato medaljo, na WIPA 2008 pa v mojstrskem razredu Veliko častno nagrado (zbirka je ohranjena tudi v VIII. zvezku »Edition d'or«). Sedem let je bil podpredsednik nemške filatelistične zveze, organizatorji razstave Alpe Jadran Fila 1999 pa smo ga v Ljubljani spoznali v vlogi podpredsednika FEPA. Od tedaj je bil reden gost skoraj vseh razstav serije Alpe Jadran, tudi Maribofile 2012. Ob mednarodnem simpoziju Lovrenca Koširja v Celovcu in Škofji Loki leta 2009 je dobrovoljno prevzel vlogo moderatorja in pripravil slavnostni zahvalni nagovor avtorju knjige dr. Ernstu Bernardiniju. Zadnjič smo ga srečali ob lanski mednarodni predstavitvi slovensko-avstrijske izdaje malega bloka poštnega urada v Postojnski jami. Zatem je njegova bolezen pričela hitro napredovati in 10. maja letos se je njegovo bogato življenje v Kirschdorfu pri Linzu na Gornjeavstrijskem zaključilo.

Nikolla Xharo
(1946 – 2014)

Druga žalostna vest je prispela iz Tirane. Predsednik Filatelistične zveze Albanije Nikolla Xharo je 2. avgusta

2014 nepričakovano podlegel možganski kapi. Nikolla Xharo je bil zavzet zbiralec in razstavljaec, prav tako pa se je trudil uveljaviti albansko filatelijo na mednarodnem prizorišču. Ko sem septembra 2011 obiskal albanske filateliste, se je izkazalo, da Nikolla kot uspešen poslovnež albanski zvezi pomaga tako z lastnimi poslovnimi prostori kot tudi s finančnimi sredstvi, saj uradne podpore s strani nacionalne pošte ni prav veliko. Bil je reden udeleženec razstav Balkanfila. Na letošnji Balkanfilu v Vidinu v Bolgariji nas je vse presenetil s predlogom, da leta 2016 v Tirani organizira XVIII. razstavo Balkanfila. V ta namen smo mu pomagali tudi z našimi izkušnjami Maribofile 2012 in Bojan Bračič je bil imenovan kot uradni koordinator razstave. Nikolla Xharo je za razstavo pridobil podporo ministrstva za kulturo Republike Albanije. Junija se je udeležil razstave Salon du Timbre v Parizu, kjer je ves vesel sporočil, da je za podporo razstavi uspel nagovoriti tudi albansko pošto. Nič ni kazalo na to, kar se je pred dnevi nepričakovano zgodilo in žalostna vest je prizadela tudi vse njegove filatelistične prijatelje.

Igor Pirc
ipirc711@gmail.com

LX-TELEGRAMI

Dobiti čestitko je veselje!

ŠOPEK SVEŽEGA SEZONKEGA CVETJA ☺

Lično aranžirano
sveže cvetje.

18,99 €
/ komplet

ČOKOLADNO PISMO

Okusna temna
čokolada v
obliki pisma.

3,80 €
/ kos

ZLATA RADGONSKA PENINA*

Zlata radgonska
penina, suha, 0,75 l,
vinorodni okoliš
Štajerska Slovenija.

12,99 €
/ kos

BOMBONJERA SAMO TI

Mešanica
čokoladnih
desertov, prelitih
z belo in noisette
čokolado.

4,19 €
/ kos

Z LX-telegramom pošljite najlepše želje in misli.

Info & naročila:
080 14 10, telegrami.posta.si
ali najbližja pošta

Zanesljivo vsepovsod
POŠTA SLOVENIJE
POŠTA IN FINANCE